

Årsrapport forskning Lovisenberg Diakonale Sykehus 2020

Innhold

Vi forsker for pasientenes skyld!.....	4
Forskningsprosjekter på Lovisenberg.....	5
Brukermedvirkning i forskning.....	6
Forskningsavdelingen.....	7
Lokale forskningskoordinatorer.....	8
Forskningsutvalget (FU).....	9
Personvern i forskningen ved Lovisenberg.....	10
Forskningsgrupper ved Lovisenberg.....	11
Forskningsresultater 2020.....	12
Forskningsgruppe for psykisk helse.....	14
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for psykisk helse	
Ungdoms erfaring av egen selvskade - en multipel-kasus studie.....	15
Hjernetrening for personer med depresjon.....	16
Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn.....	17
Mental helse blant eritreiske kvinnelige flyktninger.....	18
Hyperemesis gravidarum as a risk factor for neurodevelopmental disorders in offspring.....	19
Ego development, personality trait structure and psychodynamic personality functioning: psychometric properties and their interrelated perspectives.....	20
Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group.....	21
Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBaEat).....	22
How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)	23
Understanding the development of mental disorders: How does genetic risk manifest across age, gender and environmental factors? MoBa Psych)	24
Same genes, different disorders: understanding the development emergence of different psychiatric problems in the context of common genetic liabilities (MoBa-Dev).....	25
Exploring the progression of mental illness: Identifying predictors of recovery (Recover).....	26
Periconceptional use of folic acid supplements and risk of neurodevelopmental disorders.....	27
TellMe More: Utvikling og evaluering av tilbakemeldingssystem ved Nic Waal.....	28
Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst.....	29
Lovisenberg åpen dør policy: Utvikling og randomisert utprøving av en ny tjenestemodell for akutt psykisk helsevern (LOADS).....	30
SIBS-intervention for siblings and parents of children with chronic illness: A randomized controlled trial.....	31
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for psykisk helse.....	32
Forskningsgruppe for muskel/skjelett-sykdommer.....	34
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for muskel- og skjelettsykdommer	
Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial).....	35
A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MULTI-KNEE trial).....	36

Risikofaktorer for vedvarende smerter og nedsatt fysisk funksjon etter totalproteseoperasjon i kne.....	37
Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie.....	38
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for muskel- og skjelettsykdommer.....	39
Forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet.....	40
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet	
Utvikling og testing av et nytt diagnostisk verktøy for kartlegging av fatigue etter hjerneslag....	41
Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS)	42
Oral Health in Patients with Advanced Cancer (OralHAC).....	43
Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag (NORFAST-C).....	44
Samhandling om kommunal hørselsomsorg.....	45
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet.....	46
Forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk.....	47
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for translasjons-forskning	
Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekylærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi.....	48
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk.....	49
Forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser.....	50
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser	
The Role of the Nose in Snoring and Sleep Apnea.....	51
Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrom.....	52
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser.....	53
Forskningsgruppe for indremedisin (Unger Vetlesens Institutt).....	54
Klinisk mikrobiotaforskning.....	55
Inflammatoriske tarmsykdommer.....	56
Senter for eliminasjon av hepatitt C.....	57
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for indremedisin	
Vitamin D og hjernefunksjoner.....	58
Fibrosekmarkører ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktiv potensial.....	59
Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for indremedisin	60
Legatmidler i 2020.....	62
Avlagte doktorgrader ved Lovisenberg i 2020	
Patient-reported outcomes and medication satisfaction in adults with juvenile idiopathic arthritis.....	64
Alcohol-related alterations on the gut microbial flora.....	65
Treatment of Type II SLAP lesion of the shoulder.....	66
Patient characteristics and factors associated with post-treatment work participation in a Norwegian return to work programme for common mental disorders.....	67
Lovisenberg Diakonale Sykehus AS	68
Ønsker du å gi en gave til Lovisenberg Diakonale Sykehus?.....	68

Vi forsker for pasientenes skyld!

Forskning er en av sykehusets lovpålagte hovedoppgaver. Men selv om vi er pålagt å forske av både spesialist helsetjenesteloven og helseforetaksloven, er det utvilsomt andre faktorer som motiverer og engasjerer medarbeidere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus til å forske. Her ved sykehuset forskes det for pasientenes skyld! Det blir forsket for å styrke og utvikle diagnostikk og behandling for egne pasienter, samtidig som forskningen vår skal gi et bidrag til den samlede medisinske kunnskap i verden. Sett fra sykehusdirektørens ståsted er aktiv forskningsvirksomhet i sykehuset viktig for å holde seg oppdatert innen den medisinske utviklingen og for å være i stand til å foreta kritiske vurderinger av etablerte og nye diagnostiske metoder, behandlingstilbud og teknologi. En systematisert forskningsvirksomhet danner også basis for god kvalitetsutvikling. Evaluering av behandlingseffekt ved hjelp av forskningsbaserte metoder er definert som en hovedsatsning i sykehuset fremover. Forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus er organisert i tverrfaglige forskningsgrupper. Våre stipendiater og forskere har ulike yrkesbakgrunn, noe vi oppfatter som en av våre styrker. En liten, men effektiv, forskningsavdeling har de siste årene jobbet målrettet og godt med å styrke kvaliteten på søknader om konkurranseutsatte forskningsmidler. Arbeidet har gitt resultater i form av bedre uttelling ved de årlige tildelingene av midler. Dette gjenspeiles i et økende antall nye ph.d.-prosjekter. Vi gleder oss over dette og ser frem til å oppleve en tilsvarende vekst i forskningsaktiviteten, målt i antall vitenskapelige artikler og ph.d.-grader, fremover. Årets årsrapport gir en fin oversikt over pågående forskningsprosjekter ved Lovisenberg Diakonale Sykehus

God lesning!

Med vennlig hilsen,
Tone Ikdahl
Adm. direktør

Adm. direktør

Tone Ikdahl, dr. med.

Forskningsprosjekter på Lovisenberg

Lovisenberg Diakonale Sykehus (Lovisenberg) er et lokalsykehus i storbyen. Vi ser på oss selv som et «inner city hospital». Sykehuset har lokalsykehusfunksjoner innen indremedisin og psykisk helsevern for bydeler i indre Oslo øst, der omtrent halvparten av aktiviteten ved sykehuset skjer innenfor psykisk helsevern. I tillegg til generelle helseproblemer som eksisterer i den norske befolkning, har bydelene som sykehuset har ansvar for en relativt stor andel innbyggere med sammensatt problematikk knyttet til psykiske lidelser, rus, dårlige boforhold og livsstil sykdommer, ofte omtalt som «storbyhelse».

Forskningen ved Lovisenberg fokuserer på de vanlige helseproblemene våre pasienter opplever. Vi har som mål at forskningen vår skal gjøre en forskjell!

I tillegg til å være lokalsykehus for bydelene i indre by driver sykehuset Lovisenberg Lindring og Livshjelp (tidligere Hospice Lovisenberg). Her gis lindrende behandling til kronisk syke pasienter med alvorlige lidelser og til døende. Sykehuset har også et svært godt tilbud innen planlagt kirurgi, spesielt innenfor ortopedi og øre-nese-hals sykdommer. Avdeling for ortopedi har i flere år vært nasjonalt ledende på måling av behandlingsresultater innen protesekirurgi.

Det nasjonale kompetansesenteret for munnhelse, TAKO-senteret, ligger også ved Lovisenberg. Som sykehus har vi en etisk forpliktelse overfor brukerne våre til å bidra til å tette kunnskapshull innenfor de helsetjenestene vi tilbyr, og spesielt innen området «storbyhelse». Hvis vi skal utvikle kunnskap om bedre behandling og tjenester, er det nødvendig med bred fag- og forskningskompetanse. Prosjektene ved Lovisenberg drives derfor i stor grad av forskere som jobber sammen i team, på tvers av yrkesgrupper og medisinske spesialiteter. Teamene våre samarbeider med andre fremragende nasjonale og internasjonale eksperter. For å gi forskningen riktig retning er vi opptatt av å involvere brukerne i planlegging, gjennomføring, formidling og oppsummering av forskningsprosjektene våre. Covid-19 pandemien har i 2020 skapt problemer for forskningen på sykehuset, men vi er optimistiske for 2021.

Forskningsjef

*Anners Lerdal, dr. philos.,
professor, Universitetet i Oslo*

Brukermedvirkning i forskning

Som medlem av sykehusets brukerutvalg har jeg et spesielt ansvar for brukermedvirkning i forskningsprosjektene til sykehuset.

Brukerutvalget ønsker å bidra inn i nye prosjekter så tidlig som mulig, gjerne når forskerne er i idéstadiet. De siste årene har vi gjennomført såkalt «speed dating» med forskerne. Forskere i alle nye prosjekter avtaler møte med oss i brukerutvalget. Møtene varer i omlag 35 minutter. Hensikten er å gi forskerne innspill til hvordan de kan dra nytte av brukermedvirkning gjennom de ulike fasene i prosjektet. Vi er opptatt av at prosjektene skal gi ny kunnskap som er nyttig for pasientene og for samfunnet. Brukere deltar i prosjektene i varierende grad. I noen prosjekter tenker vi det er fornuftig at forskerne lønner brukere slik at brukerrepresentanten kan delta i en referansegruppe i hele prosjektperioden. I andre prosjekter kan det være mest nyttig å diskutere med forskerne hvordan de kan formidle resultatene fra forskningen på en populærvitenskapelig måte. Brukere kan gi nyttige innspill om prosedyrer for rekruttering av deltakere og innhenting av informert samtykke, i diskusjon om egnede data-innsamlingsmetoder og spørreskjemaer, i tolkning av funn og ikke minst om hvordan funn kan kommuniseres på en forståelig måte til pasienter og den øvrige befolkningen. For meg har det vært spesielt viktig å kunne påvirke informasjonen som gis til pasientene på en god måte. Spørsmålsformuleringer må være slik at vi lekfolk forstår hva forskerne egentlig spør om.

Brukerutvalget

***Katrine Rutledal,
nestleder i brukerutvalget med
spesielt ansvar for forskning***

Forskningsavdelingen

Forskningsavdelingen ligger organisatorisk under Fagavdelingen - kvalitet, pasientsikkerhet og forskning. Forskning er en lovpålagt oppgave for helseforetakene. Lovisenberg Diakonale Sykehus anser forskning som et viktig arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i pasientbehandlingen til pasientene i våre bydeler. Vår forskningsaktivitet er relatert til pasientnære, kliniske prosjekter som anvender vitenskapelige metoder. Flere av de avsluttede prosjektene har ført til ny kunnskap og som har forbedret pasientbehandlingen. Det er etablert kontakt med brukerutvalget for å finne gode former for brukermedvirkning i forskningen ved Lovisenberg. Vi har innført «speed-date» med representanter fra brukerutvalget som obligatorisk for alle som planlegger nye forskningsprosjekter. Hensikten med disse møtene er at forskerne får innspill til hvordan brukermedvirkning kan inngå i forskningsprosjektets ulike faser. Sykehuset har 65 ansatte med en ph.d.-grad og 20 pågående ph.d.-prosjekter, samt syv postdoktorprosjekter og seks andre større forskningsprosjekter. De senere år har om lag 2,3 % av totalbudsjettet blitt brukt til forskning. I 2020 ble både forskning og annen aktivitet ved sykehuset påvirket av pandemien. De direkte og indirekte økonomiske konsekvensene av dette relatert til forskning er ikke beregnet, men det er rimelig å anta at eksakte tall for 2020 uansett ikke er sammenlignbare med tall for 2019. Ansatte på sykehuset publiserte 67 vitenskapelige artikler og fire doktordisputaser er gjennomført i 2020. Forskningsavdelingen ledes av Anners Lerdal, forskningssjef ved Lovisenberg. Katrin Wirth-Petzold er sentral forskningskoordinator og Carina Athelie Skredlund forskningssykepleier. Til avdelingen er det knyttet et team av 6 lokale forskningskoordinatorer fra de respektive klinikkene. Lokal og sentral forskningskoordinator samarbeider om forskningsstøtte til forskningsprosjekter i klinikkene. Avdelingen yter praktisk støtte for forskere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Forskningsstøtte

Avdelingen yter praktisk støtte for forskere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Kjerneoppgavene i forskningsavdelingen er å gi bistand innenfor:

- Kvalitetssikring av forskningssøknader gjennom workshops
- Koordinerer møter med brukerutvalget («speed dating»)
- Ekstern finansiering
- Forankring av søknader internt på sykehuset/ koordinering personvernombud
- Formidling av forskningen til f.eks. forskning.no
- Statistikk og kurs

Katrin Wirth-Petzold, sentral forskningskoordinator

Lokale forskningskoordinatorer

Våre lokale forskningskoordinatorer skal bidra til å virkeliggjøre sykehusets visjon for forskning gjennom samarbeid med forskerne i klinikkene og sentral forskningskoordinator. Vi har utviklet en funksjonsbeskrivelse for lokale forskningskoordinatorer:

- Bidra til å synliggjøre nye resultater (publikasjoner) fortløpende lokalt/innen klinikken og gjennom Forskningsavdelingen og Kommunikasjonsavdelingen.
- Veilede forskeren ved behov for registrering av forskningsprosjekter i Cristin. Forskeren har selv ansvar for å registrere forskningsprosjekter i Cristin.
- Være superbruker i Cristin (godkjenning av publikasjoner og ved behov annen bistand til forskere i klinikkene). Sentral forskningskoordinator informerer om eventuelle Cristin workshops.
- Samarbeide med sentral forskningskoordinator om ulike oppgaver ved forskningsseminarer, workshops eller andre arrangementer.
- Delta i teammøtene/ planlagt 1x i mnd. – innkalling fra sentral forskningskoordinator.
- E-phorte: Sentral- og lokal forskningskoordinator har definerte oppgaver for arkivering av diverse forskningsdokumenter i e-phorte.

Lokal forskningskoordinator er tilknyttet Forskningsavdelingen i et team av forskningskoordinatorer fra de respektive klinikkene. Lokal og sentral forskningskoordinator gir administrativ forskningsstøtte til aktuelle forskningsprosjekter i klinikkene.

Forsknings- koordinatorer

*Stine Mathisen, NWI;
Ana Urzua Riquelme, Med. Klinikk
Hans Martin Nussle, Klinikk for
Psykisk Helsevern; Katrin Wirth-
Petzold, Forskningsavdelingen;
Mira Kolve, TAKO*

*Ikke på bildet: Kristi Homme, LDPS;
Trude von Trepka, Kir. Klinikk*

Forskningsutvalget (FU)

Forskningsutvalget ved Lovisenberg Diakonale Sykehus er rådgivende organ for forskningsaktivitetene ved sykehuset. Forskningsutvalget møtes annenhver måned. Klinikksjefene oppnevner medlemmer og varamedlemmer fra sin klinikk for tre år om gangen. Lovisenberg Diakonale Høgskole og VID Vitenskapelige Høgskole, Diakonova Oslo oppnevner hvert sitt medlem. Disse to representantene utgjør utvalgets eksterne medlemmer. Et flertall av medlemmene har forskningskompetanse og lederkompetanse (klinikk/avd.sjef). Sykehusets forskningssjef leder utvalget, og sentral forskningskoordinator er sekretær.

Forskningsutvalget

1. Bidra til utvikling av forskning ved LDS.
2. Sikre kvaliteten på forskningen og på søknader om eksterne forskningsmidler.
3. Påse at vedtatte forskningsetiske prinsipper følges.
4. Legge til rette for og påse at forskningen planlegges og gjennomføres i henhold til lover, forskrifter og avtaler.
5. Tilrettelegge for forskning ved å gi forskningsstøtte og formidle kontakt med miljøer som kan bidra med dette.
6. Holde seg orientert om finansieringskilder og søknadsprosedyrer.
7. Bistå ved rapportering til eksterne instanser.
8. Synliggjøre forskningen ved LDS internt og eksternt.
9. Evaluere sykehusets forskningsaktivitet

Personvern i forskningen ved Lovisenberg

Personvern i forskning er av avgjørende betydning for tilliten til forskning og forskere, og til sykehuset som ansvarlig for forskning og behandling av personopplysninger. Ettersom sykehuset behandler så store mengder særlige kategorier (tidligere kalt sensitive) personopplysninger, som er omfattet av taushetsplikt, må kunnskap om personvern være et krav til forskere. Et mangelfullt personvern kan kompromittere prosjekter, og skade både forskningsdeltagere, sykehuset og forskerne. Ved ikrafttreden av ny personopplysningslov med tilhørende personvernforordning 20. juli 2018 ble kravene til personvern presisert og utvidet. Selv om personvern i forskning i all hovedsak er regulert i særlover, må behandlingen av personopplysninger alltid ha et rettsgrunnlag i personopplysningsloven. Personopplysningsloven gir rettigheter til dem som eier personopplysningene, og plikter til dem som behandler personopplysninger. Forskere forventes å sette seg inn i hvilke plikter som påhviler dem med hensyn til personvern. Sykehuset fikk i 2018 eget personvernombud. Personvernombudet vurderer og tilrår forskningsprosjekter, og skal konsulteres i alle spørsmål som gjelder personvern og behandling av personopplysninger i forskning. Kontaktopplysninger for personvernombudet finnes på sykehusets nettsider, hvor også sykehusets personvernerklæring finnes. Ved ikrafttreden av ny lov ble også REKs mandat presisert. Selv om REK har gitt godkjenning til et forskningsprosjekt, kreves nå også at virksomheten selv vurderer hvorvidt det er rettsgrunnlag for behandlingen av personopplysninger etter personopplysningsloven, med andre ord om behandlingen er lovlig. Samtykke er ett av flere rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger. Sykehusets saksbehandling innebærer at personvernombudet vurderer alle forskningsprosjekter, også der hvor REK har godkjent prosjektet. Prosjekter meldes til personvernombudet på eget skjema, og personvernombudet gir sin tilråding basert på opplysninger som fremkommer av meldeskjema, REK-vedtak og forskningsprotokoll. Personvernombudet samarbeider med forskningsavdelingen om både vurdering av enkeltprosjekter og ulike prosedyrer.

Personvern i forskning

Personvernombudet mottar ofte spørsmål i forbindelse med forskning, blant disse er:

- Når kreves samtykke og når kreves det ikke
- Hvilke krav stilles til informert samtykke
- Hva er anonyme opplysninger vs. avidentifiserte opplysninger
- Hvilke krav stilles for at opplysninger skal være anonyme
- Hva er sikker lagring av personopplysninger
- Hva er forskning og hva er internkvalitetssikring
- Kan personopplysninger som behandles i kvalitetssikringsøyemed brukes i forskning

Personvernombudet ønsker å bli involvert i planlegging av prosjekter så tidlig som mulig, slik at personvernperspektivet ivaretas og at ikke unødige forsinkelser oppstår, eller at prosjekter ikke kan gjennomføres.

Forskningsgrupper ved Lovisenberg

Forskning ved Lovisenberg skal skape ny og fremtidsrettet kunnskap, og bidra til å skape et bedre helsetilbud, samt øke eksisterende kompetanse hos ansatte. Forskningen kjennetegnes ved at den holder høy vitenskapelig kvalitet og fokuserer på innbyggernes helse og livskvalitet. Forskningen foregår ofte i tverrfaglige og klinikkovergripende team. Teamene samarbeider med anerkjente nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer. Problemstillingen i prosjektene kan omfatte etiologi, epidemiologi, utprøving av intervensjoner, longitudinelle observasjonsstudier av behandlingsforløp og -resultater. Klinisk forskning er kompleks og bør organiseres i veldefinerte forskergrupper med klar ledelse. Derfor er det enighet om og etablert praksis ved Lovisenberg at forskere er tilknyttet en forskningsgruppe. Klinikksjefene ved Lovisenberg har ansvar for at alle som driver forskning i klinikken er tilknyttet en forskningsgruppe. Klinikkleidere kan opprette forskningsgrupper, oppnevne gruppeledere, holde oversikt over og følge opp forskningsgruppene i sin klinikk/avdeling. Normalt vil dette gjøres i samråd med forskningssjef, samt lokal forskningskoordinator der en slik stilling er opprettet, samt av avdelingsledere.

Forskningsgrupper

Forskningsgruppene ved Lovisenberg er opprettet for å styrke og utvikle forskning på et tematisk felt:

Psykisk helse

Ledere: Anne-Siri Øyen, NWI
Cilje Sunde Rolfsjord, NWI
Even Halland, LDPS

Muskel/skjelett

Leder: Arild Aamodt, Kirurgisk Klinikk

Symptomer og helserelatert livskvalitet

Leder: Christine Råheim Borge, Medisinsk Klinikk

Søvn og søvnforstyrrelser

Leder: Søren Berg, TAKO senteret

Translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk

Leder: Sjur Reppe

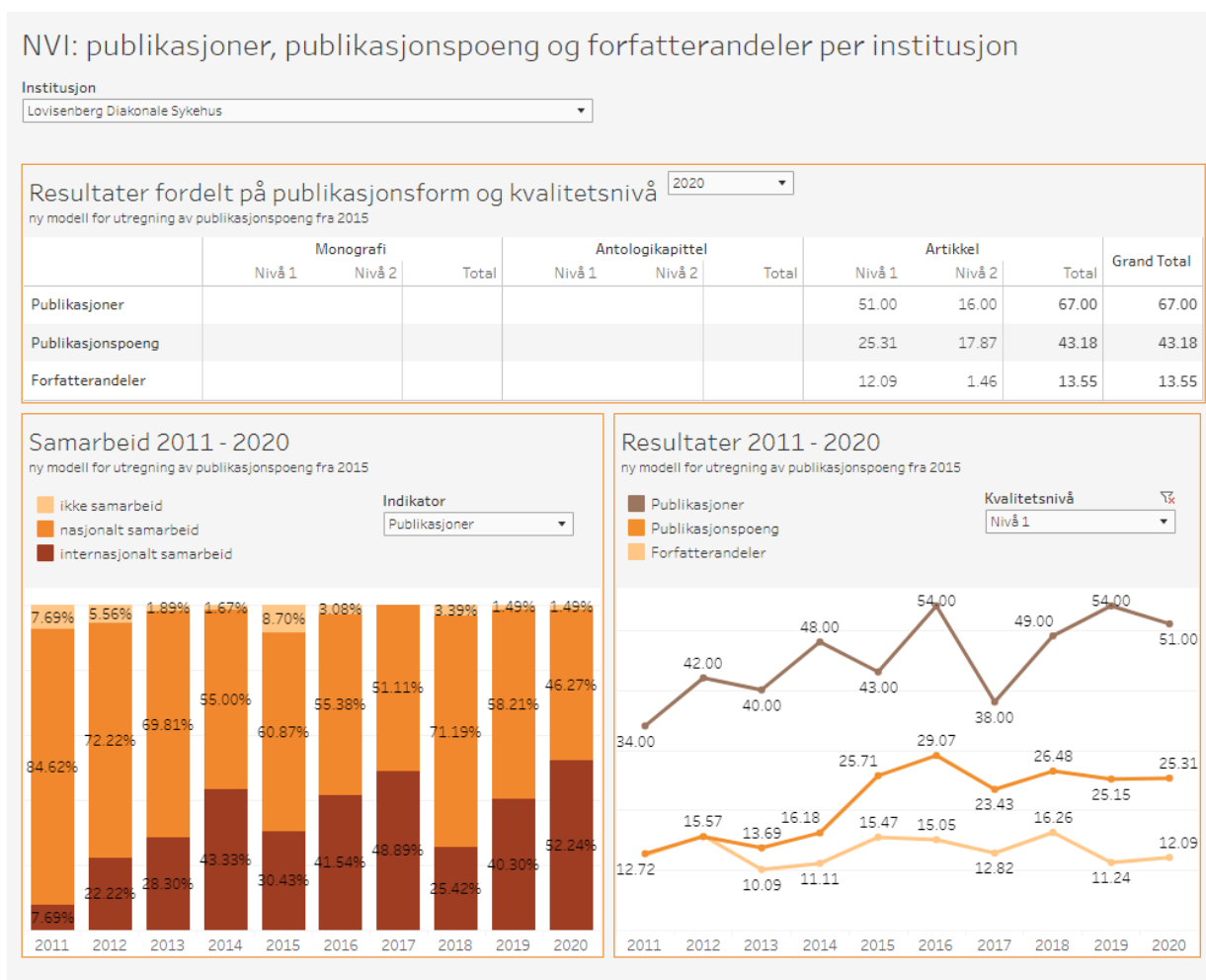
Indremedisin

Leder: Jørgen Valeur, Medisinsk Klinikk

Forskningsresultater 2020

Også 2020 viser en relativt stabil produksjon av vitenskapelige publikasjoner sammenlignet med de to forutgående årene. Årets NVI (Norsk vitenskapsindeks) rapportering viser at Lovisenberg Diakonale Sykehus rapporterte 67 vitenskapelige artikler. Antallet vitenskapelige artikler på nivå 2 var noen flere i 2020, sammenlignet med 2019. Tidsskrifter som er klassifisert som type 2 tidsskrifter oppfattes å være de 20% ledende tidsskrift innenfor et fagfelt. Økt publisering i type 2 tidsskrifter ga en positiv utvikling i antall publikasjonspoeng. Også det internasjonale samarbeidet har gått betraktelig opp. Samlet sett, mellom 2011 og 2020 har Lovisenberg Sykehus hatt en positiv utvikling i forskningsproduksjon, både Nivå 1 og Nivå 2 publikasjoner. Se vedlagt oversikt eller søk opp [Lovisenberg Diakonale Sykehus](#) for flere detaljer.

Oversikt 1 - Nivå 1 publikasjoner

Oversikt 2- Nivå 2 publikasjoner

NVI: publikasjoner, publikasjonspoeng og forfatterandeler per institusjon

Institusjon

Lovisenberg Diagonale Sykehus

Resultater fordelt på publikasjonsform og kvalitetsnivå

2020

ny modell for utregning av publikasjonspoeng fra 2015

	Monografi			Antologikapittel			Artikkel			Grand Total
	Nivå 1	Nivå 2	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total	
Publikasjoner							51.00	16.00	67.00	67.00
Publikasjonspoeng							25.31	17.87	43.18	43.18
Forfatterandeler							12.09	1.46	13.55	13.55

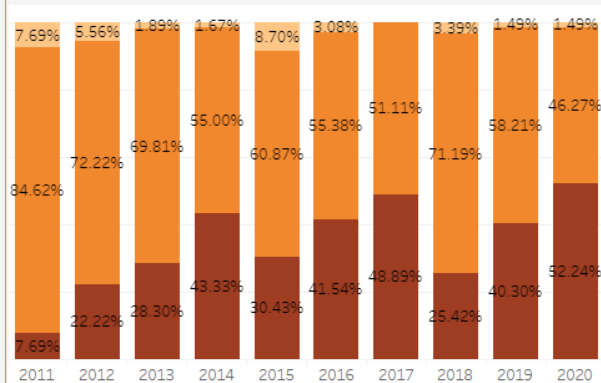
Samarbeid 2011 - 2020

ny modell for utregning av publikasjonspoeng fra 2015

- ikke samarbeid
- nasjonalt samarbeid
- internasjonalt samarbeid

Indikator

Publikasjoner

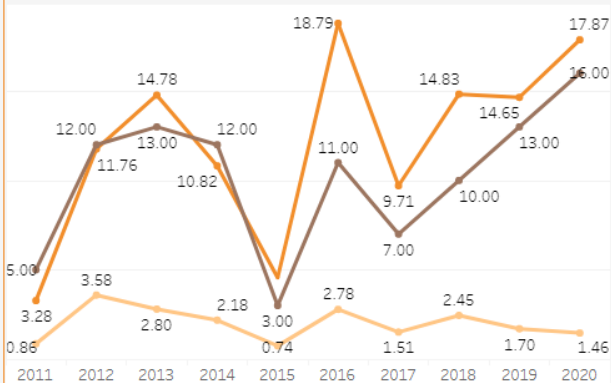
Resultater 2011 - 2020

ny modell for utregning av publikasjonspoeng fra 2015

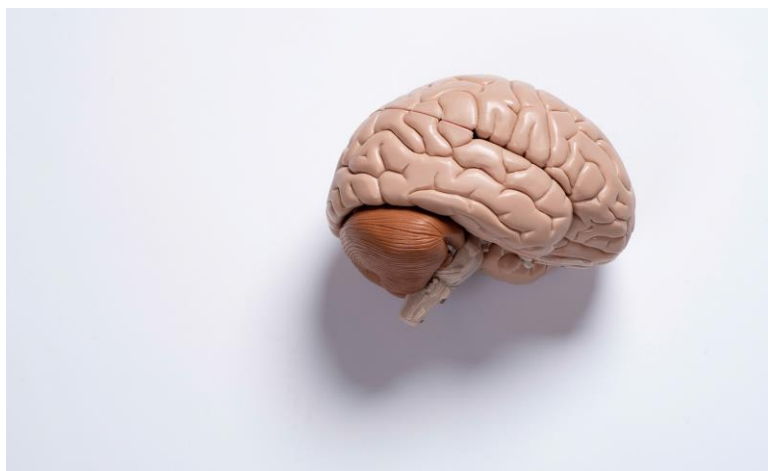
- Publikasjoner
- Publikasjonspoeng
- Forfatterandeler

Kvalitetsnivå

Nivå 2

Forskningsgruppe for psykisk helse

Om forskningsgruppen:

Psykiske lidelser rammer mennesker i alle aldre, og omfatter et vidt spektrum av plager fra mildere symptomlidelser til psykoser og schizofreni. Forskningsgruppen er sammensatt av fagpersoner med høy kompetanse og profesjonserfaring i klinisk psykologi, psykiatri, sykepleie, arbeidspsykologi, nevropsykologi og musikkterapi. Forskingen gjøres med bakgrunn i kvantitative og kvalitative metoder og biologiske analyser, og med ulike design som intervensjonsstudier, dybdeintervjuer, spørreskjema og nevropsykologiske utredninger.

Forskningsgruppen forsker på problemstillinger av betydning for forebygging, utredning, behandling og yrkesdeltagelse for personer med psykiske lidelser.

Forskningsgruppe for psykisk helse

Forskningsledere:

Anne-Siri Øyen, NWI
Cilje Rolfsjord, NWI
Even Halland fra LDPS

Deltagere i gruppen:

Adrian Dahl Askelund
Alexandra Karoline Havdahl
Anne Benedicte Skirbekk
Annars Lerdal
Anne-Siri Øyen
Astrid Hornslien
Bjørnar Antonsen
Christine Roth
Cilje Sunde Rolfsjord
Even Halland
Hans Martin Nussle
Hans Ole Korsgaard
Jan Stubberud,
Jan Vegard Bakali
Kai Leitemo
Laura Hegeman
Laurie Hannigan
Line Indrevoll Stänicke
Marit Melnæs Coldevin
Mattias Erik Victor
Nikolaj Kunøe
Pål Nystuen
Robyn Wootton
Ruth Abraham
Solveig Kirchhofer
Stine Harstad

Fra venstre: Anne-Siri Øyen, Cilje Sunde Rolfsjord, Jan Stubberud, Marit Coldevin og Anne-Stine Meltzer

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for psykisk helse

Postdoktorprosjekt

A multiple case-study of young peoples' experience of self-harm – paths into adulthood in regards of developmental disturbance, mental illness, and sociocultural involvement

Selvskade i ungdomstiden er økende, og er forbundet med psykiske lidelse og økt selvmordsfare. Det er behov for mer kunnskap om variasjon blant ungdom som skader seg. Denne studien bygger på en kvalitativ studie av ungdom (12-18 år) som skadet seg og som fikk oppfølging i psykisk helsevern for barn og unge i 2015-2016 (Stänicke, 2019). I denne oppfølgingsstudien intervjues deltagerne med åpne intervjuer, tilknytningsintervju og diagnostiske intervju fem år etter den første studien. Deltagerne er nå i aldersgruppen 18-23 år. Interpretativ phenomenological analysis (Smith, 2008) brukes som data-analyse. Studien vil spesielt analysere ulike utviklingsveier inn i voksen alder både når det gjelder form og innhold på selvskade, psykisk helse og lidelse, hverdagsfunksjon og mestring. Studien utforsker selvskade som en måte å håndtere utviklingsutfordringer når det gjelder selv- og kjønnsidentitet, og som en måte å uttrykke og dele vansker i en sosiokulturell kontekst og i et digitalt vennenettverk. Kunnskap om subgrupper og ulike utviklingsveier kan vise kompleksiteten i fenomenet selvskade, og være en støtte for pasienten, familien og klinikere for å forstå vanskene, samt informere om tilpasning av behandlingsintervensjoner for å øke selvtoleranse, nansere mestring og praktisk støtte.

Unge erfaring av egen selvskade

Avdeling

Nic Waals Institutt,
ungdomsseksjonen

Prosjektleder:

Line Indrevoll Stänicke,
førsteamanuensis Psykologisk
institutt/UiO og psykologspesialist
LDS. Tilknyttet forskergruppen
Living the Nordic model og
Forskningsgruppe for
personlighetspsykiatri OUS/UiO

Prosjektdeltagere:

Nick Midgley, Professor University
College London
Elisabeth Staksrud, Institutt medier
og kommunikasjon, UiO
Frida Rø, postdoktor, UiO
Hanne Haavind, professor emeriti,
UiO
Siri Erika Gullestad, professor
emeriti, UiO

Line Stänicke, prosjektleder

Doktorgradsprosjekt

Hjernetrening for personer med depresjon.

For mange pasienter er depresjon assosiert med kognitive vansker, som kan påvirke hvordan man fungerer for eksempel i arbeidslivet.

Denne studien vil ta i bruk nevropsykologiske metoder (Hjernetrening) med siktemål på å bedre hjernenes kognitive kontrollfunksjoner (eksekutive funksjoner). Hovedmålet er å undersøke effekten av gruppebasert hjernetrening for pasienter som har eller har hatt depresjon, og som opplever vansker med å planlegge, løse problemer, være konsentrert, styre følelsene eller holde oppmerksomheten over tid. Studien kan således ha betydning for personens daglige fungering, utover kliniske symptomer. Hvis gruppebasert hjernetrening viser seg å være effektivt, så vil dette også representere en kostnadseffektiv intervensjon.

Bjørn skal disputere høsten 2021.

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF,
Legatmidler Lovisenberg

Prosjektleder:

Jan Stubberud, Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Bjørn Hagen, ph.d.-stipendiat,
Lovisenberg
Bjørn Lau, professor II,
Lovisenberg/UiO
Nils-Inge Landrø, professor, UiO
Monica Johansson, nevropsykolog,
Lovisenberg
Jutta Joormann, professor, Yale
University, USA

Bjørn I. Hagen, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn

Målet med prosjektet er å få bedre kunnskap om hva som gjør at noen barn har store vansker med å regulere følelsene sine, spesielt sinne. Slike reguleringsvansker vil bli undersøkt ved intervjuer og utredning av totalt 200 barn og deres familier og sammenlignet med barn uten slike vanskeligheter på henholdsvis NWI og på BUP Nord og Syd ved Oslo Universitetssykehus. Studien vil undersøke om disse barna har større problemer med å forstå egne og andres følelser, vansker med mentalisering og eksekutiv funksjonsvansker. Vi vil også kartlegge hvordan barna oppleves hjemme, i fritiden og på skolen. Tilknytningen mellom foreldre og barn vil også bli undersøkt. Kunnskapen fra dette prosjektet skal deretter brukes til å gi disse barna bedre hjelp.

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Pål Zeiner, overlege, Oslo
Universitetssykehus

Prosjektdeltagere

Marit Coldevin, psykologspesialist,
ph.d.-stipendiat Lovisenberg
Jan Stubberud,
Førsteamanuensis/psykologspesialist,
Lovisenberg/UiO
Anne-Siri Øyen, psykologspesialist/
seksjonsleder/veileder,
Lovisenberg
Annika Melinder, professor/
psykologspesialist, OUS/UiO
Astrid Brænden, psykolog, ph.d.-
stipendiat, OUS

Marit Coldevin, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Mental helse blant eritreiske kvinnelige flyktninger

Hensikten med denne studien er å undersøke mental helse, religiøsitet, mestringsstrategier og livskvalitet blant eritreiske kvinnelige flyktninger som har fått oppholdstillatelse i Norge, men som fortsatt bor på mottak. Ved å benytte internasjonalt anerkjente måleinstrumenter og kvalitative dybdeintervjuer har man så langt fått støtte for at disse kvinnene har en annerledes sykdomsforståelse enn det som ellers beskrives i psykiatrien. De fleste oppfatter symptomene de har som normale reaksjoner på de erfaringene de har og sin nåværende livssituasjon og de har et håp om et bedre liv. I tillegg viser resultatene at enkelte kan vokse av erfaringene de har i det som betegnes som post-traumatisk vekst.

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Professor Ingrid Hanssen,
Lovisenberg
Diakonale Høgskole

Prosjektdeltagere

Ruth Abraham, ph.d.-stipendiat,
Lovisenberg
Lars Lien, professor, Sykehuset
Innlandet
Suraj Thapa, Førstemanuensis,
UiO

Ruth Abraham, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Hyperemesis gravidarum as a risk factor for neurodevelopmental disorders in offspring

Målet med dette forskerprosjektet er å kunne bidra til å forebygge nevroutviklingsforstyrrelser gjennom å forstå faktorene som bidrar til ekstrem svangerskapskvalme. Vi ønsker å estimere assosiasjonene mellom hyperemesis og senere/etterfølgende nevroutviklingsforstyrrelser. Vi vil benytte et livsløpsperspektiv, koble registerdata med populasjonsbaserte helsedata og bruke biologiske data som allerede er innsamlet fra Biobank Norge.

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder

Christine Roth, ph.d., cand.psychol,
Lovisenberg, Folkehelseinstituttet
(FHI)

Prosjektdeltakere

Anne-Siri Øyen, ph.d., Lovisenberg
Per Magnus, FHI
Siri Håberg, FHI
Åse Vikanes, FHI
Øystein Kravdal, FHI
Vegard Skirbekk, FHI
Håkon Gjessing, FHI
Øyvind Næss, Universitetet i Oslo
George Davey Smith, Bristol, UK
Caroline Relton, Bristol, UK
Ezra Susser, Columbia University,
USA

Christine Roth, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

Ego development, personality trait structure and psychodynamic personality functioning: psychometric properties and their interrelated perspectives

This project aims to explore the relationship between measures of personality development, personality functioning and traits in the general population in order to better understand their interrelated perspectives. In the first two subprojects, we explore the relationship between ego development - a measure of psychosocial maturity and complexity - and the HEXACO model - a six-factor model of personality trait structure - and the hypothesis that HEXACO model predicts ego development above and beyond the more standard five-factor model. Furthermore, we explore both the relationships between ego development and levels of personality functioning as suggested in the DSM-V Alternative model of personality disorder (AMPD) and between ego development and higher-level personality functioning (i.e., wisdom-related personality characteristics of self-actualization, self-transcendence, eudaimonic well-being). In the third subproject, we independently investigate the psychometric properties of Norwegian translation of the Developmental Profile Inventory - a measure of psychodynamic personality functioning and development - and the Self and Interpersonal functioning scale - a measure of AMPD levels of personality functioning.

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Kai Leitemo

Prosjektdeltakere

Tore Pedersen, Bjørknes Høyskole
Rien Van, Laura van Riel,
Marike Polak og
Theo Ingenhoven fra The
Developmental Profile Foundation,
Amsterdam, Nederland.

Kai Leitemo, ph.d.-stipendiat

Karriereprosjekt/andre prosjekter

Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group

Karrierestipendet fra Helse Sør-Øst støtter Alexandra Havdahl i etableringen av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt. I PaGE er vi i en unik posisjon til å generere verdifull innsikt ved å kombinere nylige fremskritt på tvers av flere disipliner, og ved å utnytte data fra flere befolkningskohorter som den norske mor-, far- og barn -kohorten (MoBa) på mer enn 200 000 deltakere.

PaGE har følgende vitenskapelige kjernemål: 1) Identifisere hvordan genetisk risiko for psykiske lidelser kommer til uttrykk i tidlig utvikling, 2) Å skille mellom genetiske og miljømessige veier for overføring av psykiske lidelser i familier, og 3) Identifisere miljømessige risiko- og beskyttelsesfaktorer for psykiske lidelser.

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Alexandra Havdahl, ph.d.,
forskningsgruppeleder

Prosjektdeltakere

Laurie Hannigan (bilde), ph.d.,
postdoktor Lovisenberg og
Universitetet i Bristol
Alexandra Havdahl, ph.d.,
cand.psychol, Lovisenberg,
Folkehelseinstituttet (FHI)
og Universitetet i Bristol
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, Lovisenberg
Camilla Stoltenberg, FHI
Per Magnus, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud, FHI
Gun Peggy Knudsen, FHI
Pål Surén, FHI
Ole A. Andreassen, Universitetet i
Oslo
George D. Smith, Bristol, UK
Neil Davies, Bristol, UK
Anita Thapar, Cardiff, UK
Ian Lipkin, Columbia, USA
David Evans, Queensland, USA
Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Laura Hegemann,
doktorgradsstipendiat, LDS
Elise Robinson, forsker, Harvard
University
Helga Ask, seniorforsker, FHI

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Postdoktorprosjekt

Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBa-Eat)

Det overordnede målet med forskningsprosjektet er å øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser utvikles i befolkningen og innen familier. Prosjektet har tre delmål:

1. Identifisere hvordan genetisk risiko for spiseforstyrrelser kommer til uttrykk i vansker og symptomer hos jenter og gutter fra fødsel til voksenliv.
2. Øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser overføres fra en generasjon til den neste.
3. Undersøke hvilke miljøfaktorer som påvirker sårbarhet og motstandsdyktighet blant barn med genetisk risiko for spiseforstyrrelser.

Prosjektet kan gi ny og verdifull kunnskap om hvordan spiseforstyrrelser utvikles og dermed bidra til tidligere gjenkjenning og raskere behandling.

Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl.

MoBa-Eat

Avdeling

Nic Waals Institutt (NWI)

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder for
Psychiatric Genetic Epidemiology
(PaGE) group

Prosjektdeltagere:

Alexandra Havdahl, Cand. Psychol.,
ph.d., Lovisenberg, FHI og UiO
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud,
seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS.
Ziada Ayorech, ph.d., Lovisenberg
og UiO
Laurie Hannigan, ph.d.,
Lovisenberg og FHI
Cynthia Bulik, ph.d., University of
North Carolina
George Davey Smith, ph.d.,
University of Bristol
Neil Davies, University of Bristol

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Andre prosjekter

How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)

Det overordnede målet med dette prosjektet, MoBa-Preg, er å bidra til vår forståelse av sammenhengen mellom

svangerskapseksponeringer og nevroutvikling hos barnet. Mer spesifikt ønsker vi å finne ut hvilke livsstil- og helserelevante eksponeringer som påvirker barns nevroutvikling og hvilke av disse effektene som påvirker fosteret i livmoren. Det er mange ulike livsstilsvalg (som røyking og alkoholinntak) og helserelevante eksponeringer (som svangerskapsdiabetes) som har blitt knyttet til nevroutviklingsvansker hos barn, men det er uklart om disse assosiasjonene er kausale eller ei. Å forstå sammenhengen er viktig og det ønsker vi å bidra til. Vi vil bruke data fra flere store befolkningsundersøkelser, deriblant Den norske mor, far og barnundersøkelsen (MoBa), en prospektiv fødselskohort som inkluderer mer enn 114 000 barn, 90 000 mødre og 70 000 fedre.

Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl.

MoBa-Preg

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Alexandra Havdahl, forskningsgruppeleder for Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group

Prosjektdeltakere:

Alexandra Havdahl, ph.d., Cand. Psychol, Lovisenberg, FHI og Universitetet i Bristol

Camilla Stoltenberg, FHI

Per Magnus, FHI

Ted Reichborn-Kjennerud, FHI

Gun Peggy Knudsen, FHI

Pål Surén, FHI

Ole A. Andreassen, UiO

George D. Smith, Bristol, UK

Neil Davies, Bristol, UK

Anita Thapar, Cardiff, UK

Ian Lipkin, Columbia University, USA

Ezra Susser, Columbia University, USA

David Evans, Queensland, USA

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Postdoktorprosjekt

Understanding the development of mental disorders (MoBa-Psych)

Dette postdoktorprosjektet søker svar på hvordan genetisk risiko for psykiske lidelser slik som schizofreni kommer til uttrykk i forløp av emosjonell og atferdsmessig fungering i tidlig barndom. Er det forskjeller mellom jenter og gutter? Hvordan virker stress hos mor i perinatalperioden sammen med genetisk risiko for psykiske lidelser? Alt dette ønsker vi å finne svar på ved bruk av data fra Den norske mor, far og barn-undersøkelsen (MoBa). MoBa en prospektiv fødselskohort som inkluderer mer enn 114 000 barn, 90 000 mødre og 70 000 fedre og som gir unike muligheter på verdensbasis til å finne svar på disse spørsmålene.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskingen i MoBaPsych-prosjektet ledes av Laurie Hannigan, forsker i PaGE.

MoBa-Psych

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Laurie Hannigan, postdoktor
Lovisenberg
Alexandra Havdahl, ph.d.,
cand.psychol,
Lovisenberg, Folkehelseinstituttet
og Universitetet i Bristol
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, Lovisenberg
Camilla Stoltenberg,
Folkehelseinstituttet (FHI)
Per Magnus, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud,
FHI
Gun Peggy Knudsen, FHI
Pål Surén, FHI
Ole A. Andreassen,
Universitetet i Oslo
George D. Smith, Bristol, UK
Neil Davies, Bristol, UK
Anita Thapar, Cardiff, UK
Ian Lipkin, Columbia University,
USA
Ezra Susser, Columbia University,
USA
David Evans, Queensland, USA

Laurie Hannigan, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

Same genes, different disorders: understanding the developmental emergence of different psychiatric problems in the context of common genetic liabilities (MoBa-Dev)

Nylig innsats for å identifisere genetiske varianter forbundet med risiko for psykiske lidelser har vist at genetisk risiko er mer generalisert enn spesifikk. Men hvorfor utvikles differensierte lidelser som depresjon og psykoser på tross av overveiende generalisert genetisk risiko? Er det miljøeksponeringer eller utviklingsprosesser som bidrar til symptomdifferensiering gjennom barndom og ungdomsalder? Blir effekter av subtile forskjeller i individers genetiske risikoprofiler forsterket over tid? MoBa-Dev-prosjektet har som mål å svare på disse spørsmålene ved å bruke en unik kombinasjon av metoder og data fra den norske mor-, far- og barn-studien (MoBa).

Et internasjonalt team av samarbeidspartnere vil legge til rette for replikasjoner og utvidelser i andre store, genotypede kohortstudier. Det overordnede formålet med denne forskningen er å bidra til ny kunnskap om faktorer som bidrar til utvikling av ulike psykiske lidelser.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i MoBaDev-prosjektet ledes av doktorgradsstipendiat Adrian Dahl Askelund. Hovedveileder er Laurie Hannigan, og medveileder er Alexandra Havdahl.

MoBa-Dev

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Adrian Dahl Askelund, ph.d.,
forskningsgruppeleder

Prosjektdeltakere

Laurie Hannigan, hovedveileder
Alexandra Havdahl, ph.d.,
forskningsgruppeleder og
medveileder, LDS, FHI og UiO
Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Jean-Baptiste Pingault, University
College London
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS
Thalia Eley, ph.d., professor ved
King's College London
Neil Davies, ph.d., forsker ved
University of Bristol
George Davey Smith, ph.d.,
professor ved University of Bristol
Helga Ask, ph.d., seniorforsker ved
FHI

**Adrian Dahl Askelund, ph.d.-
stipendiat**

Postdoktorprosjekt

Exploring the progression of mental illness: Identifying predictors of recovery (Recover)

Depresjon er den viktigste årsaken til funksjonsnedsettelse globalt. Forskning tyder på at det er stor individuell variasjon i varighet og tilbakefall. Det er viktig å identifisere faktorer som predikerer tilfriskning og som bidrar til å redusere risiko for tilbakefall. Recover - prosjektet har som formål å skaffe ny kunnskap om faktorer som bidrar til symptomreduksjon og tilfriskning. Vi vil undersøke forløp av depresjonssymptomer over tid i to kritiske livsperioder, 1) ungdom og tidlig voksen alder og 2) under og etter svangerskap. Vi vil også utforske mange potensielt modifiserbare risiko- og beskyttelsesfaktorer.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i Recover-prosjektet ledes av postdoktor Robyn Wootton.

Recover

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Anne-Siri Øyen, Lovisenberg

Prosjektdeltakere

Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Alexandra Havdahl, ph.d.,
Forskningsgruppeleder og
medveileder, LDS, FHI og UiO
Camilla Stoltenberg, ph.d., direktør
for FHI
Andy Skinner, ph.d., forsker ved
University of Bristol
Ted Reichborn-Kjennerud, ph.d.,
seniorforsker ved FHI
Marcus Munafò, ph.d., professor
ved University of Bristol
Per Magnus, ph.d., FHI
David Kessler, ph.d., professor ved
University of Bristol
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS

Robyn Wootton, postdoktor

Postdoktorprosjekt

Periconceptional use of folic acid supplements and risk of neurodevelopmental disorders

Dette postdoktorgradsprosjektet er en del av forskningsprosjektet Autism Birth Cohort (ABC-studien), som utføres i samarbeid mellom Folkehelseinstituttet, Lovisenberg Diakonale Sykehus (Nic Waals Institutt) og Columbia University i New York. Prosjektet bygger videre på tidligere studier/publikasjoner og benytter Den norske mor, far og barn studien (MoBa) til å undersøke potensielle sammenhenger mellom mors bruk av vitamintilskuddet folat (B-9) og senere risiko for forsinket språkutvikling og autismespekterforstyrrelse hos barnet. Det benyttes spørreskjemadata, kliniske data og registerdata. I tillegg har vi benyttet biologisk materiale fra et underutvalg av barna (n=400) til å kjøre epigenetiske analyser på prøver innsamlet ved fødsel. De epigenetiske analysene er svært kostbare og det har dessverre tatt lenger tid enn forventet å få på plass finansiering. De første lab-analysene ble ferdigstilt høsten 2017, og det ble kjørt ytterligere analyser i 2018. Tre artikler er under arbeid og forventes akseptert/publisert i løpet av 2019. Tidligere upubliserte funn ble presentert i desember 2018 på «ACNP - The 58th Annual Meeting of The American College of Neuropsychopharmacology». Mini-Panel: Prenatal Folic Acid Exposure, Neurodevelopment, and Severe Mental Illness in Youth.

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Anne-Siri Øyen, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Christine Roth, postdoktor
Lovisenberg, ph.d., cand.
psychol, Lovisenberg,
Folkehelseinstituttet (FHI)
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist,
Lovisenberg
Camilla Stoltenberg, FHI
Annars Lerdal, forskningssjef/
professor, Lovisenberg/
Universitetet i Oslo
Per Magnus, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud, FHI
Pål Surén, FHI

Christine Roth, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

TellMe More: Effekten av et tilbakemeldingssystem for pasienter i BUP

I Norge mottar ca. 5% av barn og ungdom hjelp fra BUP. Til tross for dette relativt høye tallet, finnes det lite forskning på effekten av den behandlingen som gis. Det har lenge vært et ønske fra både klinikere og helsemyndigheter å innhente mer systematiske tilbakemeldinger fra våre brukere. Lovisenberg diakonale sykehus, Nic Waals Institutt, startet i 2019 i samarbeid med forskere fra RBUP, implementeringen av et elektronisk tilbakemeldingssystem (TMS) for pasienter og foresatte.

Formål med studien:

- 1) Å avgjøre effektene av et TMS på symptomreduksjon, behandlingsslengde og frafall,
- 2) å undersøke den opplevde nytteverdien av TMS for terapeuter, pasienter og pårørende, samt innvirkningen av TMS på terapeutisk allianse,
- 3) å vurdere validiteten av TMS, ved å sammenlikne mål innhentet gjennom TMS med andre variabler (kvantitative og kvalitative).

Studien vil benytte kvantitative data for å sammenlikne mål fra pasienter der terapeutene har fått tilbakemelding gjennom TellMe More-systemet, med mål fra pasienter der terapeutene ikke har fått tilbakemelding. I tillegg vil vi gjennom kvalitative intervjuer med terapeuter, pasienter og pårørende undersøke brukererfaringer med tilbakemeldingssystemet.

Den tekniske løsningen "TellMe More" gjør det mulig for barn, ungdom og foresatte å gi enkel tilbakemelding via iPad, om symptomer, funksjon og samarbeid med terapeuten, samt mulighet til å definere sine egne "Tre største problemer". Grafer som beskriver utviklingen fra uke til uke, kan gjøres umiddelbart tilgjengelig for terapeutene i DIPS, slik at informasjonen kan brukes i tilpasning av behandlingen. Tilbakemeldingene samles også på gruppenivå i klinikkens kvalitetsregister.

Vi er fortsatt i datainnsamlingsfasen, men innen utgangen av 2020 vil vi ha noen foreløpige erfaringer med implementeringen og opplevelsene til terapeuter, pasienter og pårørende med bruken av tilbakemeldingssystemet.

TellMe More

Avdeling

Nic Waals Institutt

Prosjektleder

Anne-Siri Øyen, psykologspesialist og ph.d., LDS/NWI

Prosjektmedarbeidere

Hanne-Sofie Johnsen Dahl, hovedveileder, psykologspesialist og postdok., UiO og SiV

John Kjøbli (biveileder), prof. II, UiO, forskningsleder RBUP

Milada Småstuen, statistiker, ph.d., LDS

Kristian Rognstad, ph.d.-stipendiat, RBUP og UiO

Annes-Stine Meltzer, klinikkssjef, NWI

Cilje Sunde Rolfsjord, psykologspesialist og forskningsleder NWI, ph.d.-stipendiat, UiO

Cilje Sunde Rolfsjord, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst

Doktorgradsprosjektet har som fokus å gå videre fra spørsmålet; om behandlingen virker *til hvordan den virker*. På denne måten kan forskningen knyttet til prosessfaktorer bidra til å videreutvikle og forbedre behandling for barn med angst. Det har vært lite prosessforskning når det gjelder terapi med barn, og det er derfor viktig å undersøke hvilke terapeut- og prosessvariabler som kan predikere effekt i behandlingen. Prosjektet ønsker videre å se på ulike virksomme mekanismer (fellesfaktorer/spesifikke faktorer) i terapi for å videreutvikle og forbedre terapeutiske intervensjoner hos målgruppen. Studien er en randomisert kontrollert studie gjennomført ved 5 BUPer i Oslo, Akershus og Telemark med 157 barn i alderen 7-13 år som gjennomgikk behandlingen. Barna oppfylte diagnosekriteriene for separasjonsangst, sosial fobi eller generalisert angst. Barna ble randomisert til individualterapi, gruppeterapi eller en ventelistegruppe. Prosjektet forventes å svare på følgende spørsmål:

1. Betydningen av terapeutens etterlevelse og kompetanse i forhold til effekt av kognitiv atferdsterapi med barn.
2. Effekt av terapeutisk allianse i kognitiv atferdsterapi med barn.
3. Prosessvariabler som mediatorer for behandlingseffekt i kognitiv atferdsterapi med barn.

Terapeutfaktorer og utfall av terapi

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Extrastiftelsen og NWI (20%)

Prosjektleder

Marianne Villabø, Ahus. Forankret ved R-BUP Øst og Sør

Prosjektmedarbeidere

Stine Harstad, ph.d.-stipendiat
NWI

Stine Harstad, ph.d.-stipendiat

Andre forskningsprosjekter

Lovisenberg åpen dør policy: Utvikling og randomisert utprøving av en ny tjenestemodell for akutt psykisk helsevern

Unødig tvangsbruk kan gjøre at pasienter mister håp, eller mister troen på at det nytter å søke hjelp. Lovisenberg Åpen dør har som mål å redusere unødig bruk av tvang i akutt psykisk helsevern ved å gi pasientene økt frihet uten å redusere sikkerhet eller forsvarlighet. I åpen dør policy prioriteres pasientens frihet og selvbestemmelse. Bevegelsesfrihet synliggjøres ved at døren for inn- og utgang til avdelingen som hovedregel ikke er låst. Helsepersonell trenes i forebygging av tvangsbruk og gjør kontinuerlig vurdering av forsvarligheten av at pasienter har full bevegelsesfrihet. Den åpne døren kan gi pasienter økt mulighet til å forlate situasjoner som kan oppleves invaderende eller provoserende. Dette kan redusere sannsynligheten for konflikter mellom pasient og helsepersonell, og påfølgende tvangsbruk. Et underliggende mål for åpen dør policy er å bidra til å øke tilliten mellom akuttinnlagte pasienter og helsetjenesten, og motvirke stigmaet om at akutt psykisk helsevern er synonymt med å være innestengt.

Første steg i prosjektet har vært å utvikle en versjon av åpen dør policy som passer nordisk helsevesen, basert på åpen dør policy i akutt psykisk helsevern i Berlin og Basel. Arbeidet vil bygge på erfaringer fra både pasienter, ansatte, og pårørende. Prosjektet har som mål å påvirke både hvordan vi jobber inne på sykehuset og sammen med samarbeidspartene våre, hvordan vi trener på å bli bedre, og på hvordan pasientene tenker om vårt tilbud også utenom innleggelse. To akuttavdelinger vil prøve ut Åpen dør policy i ett år, og sammenligne med avdelinger som driver etter dagens modell ('beste praksis').

Etter det første året vil vi evaluere om åpen dør policy virker bedre, like godt som-, eller dårligere enn dagens 'beste praksis'. Om erfaringene er gode, vil vi ta modellen i bruk ved flere avdelinger og fortsette utvikling og evaluering i minimum tre år til. Fordi mange vil vite om økt frihet fører til økt rusbruk inne på sykehuset, ønsker vi å måle dette i hele prosjektperioden. Vi ønsker også å bruke registre til å sammenligne utviklingen i tjenestene på Lovisenberg, med nabosykehusene i Oslo.

Fordi prosjektet skal vurdere virkningen av nye helsetjenester på akutt innlagte pasienter, består deltakerne av alle pasienter som kvalifiserer til innleggelse i akutt psykisk helsevern på Lovisenberg i perioden prosjektet pågår.

LOADS

Avdeling

Klinikk for Psykisk Helsevern

Finansiering

Helse Sør-Øst

Norges Forskningsråd

Prosjektleder

Nikolaj Kunøe, Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Prosjektmedarbeidere

Hans Martin Nussle, Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Anne Marthe Indregard, postdoktor, Lovisenberg
Alle i Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Nikolaj Kunøe, prosjektleder

Doktorgradsprosjekt

SIBS-intervention for siblings and parents of children with chronic illness: A randomized controlled trial

Det overordnede målet for prosjektet er å implementere SIBS-manualen for søsken og foreldre til barn med neurofibromatose i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

- Mål 1 er å bedre funksjonsnivået blant søsken og foreldre til barn med neurofibromatose, gjennom å evaluere effekten av en manualbasert gruppeintervensjon for å bedre mental helse og livskvalitet blant søsken og foreldre til barn med neurofibromatose i en randomisert kontrollert studie.
- Mål 2 er å forbedre kunnskapen om risikofaktorer for søsken og foreldre og gi ny innsikt i tilpasning blant søsken.
- Mål 3 er å gi helsepersonell og –myndigheter riktige verktøy for å møte søskens helsebehov, gjennom å utvikle gruppeleder-egenskaper som gir optimale effekter av intervensjonen gjennom veiledning og trening/opplæring.

Dobbelkompetanseprosjektet er del av et større internasjonalt prosjekt som ledes av Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo, hvor Lovisenberg sykehus er samarbeidspartnere.

SIBS

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Psykologisk Institutt,
Universitetet i Oslo
Nic Waals Institutt, Lovisenberg

Prosjektleder

Krister Fjermestad, prosjektleder
RCT, professor Universitetet i
Oslo

Prosjektmedarbeidere

Solveig Kirchhofer, stipendiat
Psykologisk Institutt, psykolog Nic
Waals Institutt, Lovisenberg
Torun M. VatnePhD, Spesialist i
klinisk psykologi, Frambu
kompetansesenter for sjeldne
diagnoser

**Solveig Kirchhofer, ph.d.-
stipendiat**

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for psykisk helse

- Akingbuwa WA, Hammerschlag AR, Jami ES, Allegrini AG, Karhunen V, Sallis H, et al. Genetic Associations Between Childhood Psychopathology and Adult Depression and Associated Traits in 42 998 Individuals: A Meta-analysis. *JAMA psychiatry*. 2020;77(7):715-28.
- Baldwin JR, Ayorech Z, Rijdsdijk F, Schoeler T, Pingault J-B. Cyber-victimisation and mental health in young people: A co-twin control study. *Psychological Medicine*. 2020:May:1-11.
- Bredal IS, Bonsaksen T, Ekeberg Ø, Skogstad L, Grimholt TK, Lerdal A, et al. Sexual assault and the association with health, quality of life and self-efficacy in the general Norwegian population. *Journal of Interpersonal Violence*. 2020, Jun.
- Brumpton BM, Sanderson E, Heilbron K, Hartwig F, Harrison S, Vie GÅ, et al. Avoiding dynastic, assortative mating, and population stratification biases in Mendelian randomization through within-family analyses. *Nature Communications*. 2020;11(1):3519.
- Cappelen F, Johansen R. Lek på alvor - En idéhistorisk reise i teori om lek i psykodynamisk tenkning. *Mellanrummet: Nordisk tidskrift för barn- och ungdomspsykoterapi*. 2020;29:29-38.
- Cheesman R, Eilertsen EM, Ahmadzadeh YI, Gjerde LC, Hannigan LJ, Havdahl A, et al. How important are parents in the development of child anxiety and depression? A genomic analysis of parent-offspring trios in the Norwegian Mother Father and Child Cohort Study (MoBa). *BMC Medicine*. 2020;18:11.
- Eilertsen EM, Hannigan LJ, McAdams TA, Rijdsdijk FV, Czajkowski NO, Reichborn-Kjennerud T, et al. Parental Prenatal Symptoms of Depression and Offspring Symptoms of ADHD: A Genetically Informed Intergenerational Study. *Journal of Attention Disorders*. 2020(April):10.
- Hagen BOI, Landrø NI, Lau B, Koster E, Stubberud J. Predictors of long-term improvement following cognitive remediation in a sample with elevated depressive symptoms. *Frontiers in Psychology*. 2020;11:2232:1-11.
- Hagen BOI, Lau B, Joormann J, Småstuen MC, Landrø NI, Stubberud J. Goal management training as a cognitive remediation intervention in depression: A randomized controlled trial. *Journal of Affective Disorders*. 2020.
- Havdahl A, Farmer C, Schjølberg S, Øyen A-S, Suren P, Reichborn-Kjennerud T, et al. Age of walking and intellectual ability in autism spectrum disorder and other neurodevelopmental disorders: a population-based study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2020:1-9.
- Kiselev Y, Handal M, Hjellvik V, Reichborn-Kjennerud T, Stoltenberg C, Suren P, et al. Nationwide study of neuropsychiatric comorbidity and medicines use in children with autism spectrum disorder in Norway. *Frontiers in Psychiatry*. 2020;11:1-8.
- Krebs G, Gregory AM, Rijdsdijk F, Eley TC, Hannigan LJ. Reciprocal links between anxiety sensitivity and obsessive-compulsive symptoms in youth: a longitudinal twin study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2020;61(9):979-87.
- Kvarstein EH, Folmo E, Antonsen BT, Normann E, Pedersen G, Wilberg T. Social Cognition Capacities as Predictors of Outcome in Mentalization-Based Treatment (MBT). *Frontiers in Psychiatry*. 2020;11:1-12.

Leitemo, K., Vestbø, H. S. B., Bakali, J. V., & Nissen-Lie, H. A. (2020). The role of attachment anxiety and avoidance for reduced interpersonal problems in training group analytic therapy. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 24(1), 26–41.

Sallis HM, Croft J, Havdahl A, Jones HJ, Dunn EC, Smith GD, et al. Genetic liability to schizophrenia is associated with exposure to traumatic events in childhood. *Psychological Medicine*. 2020:8.

Solli KK, Opheim A, Latif Z-E-H, Krajci P, Saltyte Bentz J, Kunøe N, et al. Adapting treatment length to opioid-dependent individuals' needs and preferences: A 2-year follow-up to a 1-year study of extended-release naltrexone. *Addiction*. 2020:1-10.

Stänicke LI. *Behandling av selvskaade - hva virker, og hva virker ikke? Suicidologi*. 2020.

Stenberg N, Schjøberg S, Shic F, Volkmar FR, Øyen A-S, Bresnahan M, et al. Functional Outcomes of Children Identified Early in the Developmental Period as at Risk for ASD Utilizing the The Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study (MoBa). *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2020:11.

Stubberud J, Holthe IL, Løvstad M, Schanke A-K, Brandt AE, Finnanger TG. The feasibility and acceptability of Goal Management Training of executive functions in children with spina bifida and acquired brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*. 2020.

Stubberud J, Løvstad M, Solbakk A-K, Schanke A-K, Tornås S. Emotional regulation following acquired brain injury: Associations with executive functioning in daily life and symptoms of anxiety and depression. *Frontiers in Neurology*. 2020;11:1011:1-7.

Torvik FA, Eilertsen EM, McAdams TA, Gustavson K, Zachrisson HD, Brandlistuen RE, et al. Mechanisms linking parental educational attainment with child ADHD, depression, and academic problems: a study of extended families in The Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2020;61(9):1009-18.

Forskningsgruppe for muskel/skjelettsykdommer

Om forskningsgruppen:

Forskningen skal frembringe kunnskap som kommer pasientene til gode gjennom vitenskapelig basert diagnostikk, medisinsk behandling, fysioterapi og sykepleie. Det er et mål å levere forskningsresultater innenfor dette fagfeltet på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå. Ved å bygge opp en forskningskultur og infrastruktur ønsker vi at alle faggrupper stimuleres til å utvikle forskningsprosjekter og delta i forskning. Vi vil også fortsette arbeidet med å etablere samarbeid med fremragende nasjonale og internasjonale forskningsnettverk.

Forskningsgruppen er tverrfaglig sammensatt av ortopeder, sykepleiere og fysioterapeuter ved ortopedisk avdeling.

Forskningsgruppe for muskel/skjelettsykdommer

Forskningsgruppeleder

Arild Aamodt

Gruppe for skulderlidelser

Cecilie Piene Schrøder

Kirsten Lundgreen

Kjersti Kaul Jenssen

Rune Kvakestad

Sigbjørn Dimmen

Ingebjørg Strand

Øystein Skare

Gruppe for leddproteser

Ann Magrit Korsvold

Anners Lerdal

Peter Grant

Arild Aamodt

Caryl Gay

Einar Amlie

Einar Lindalen

Gunnar Petursson

Maren Falch Lindberg

Yasser Rehman

Øystein Høvik

Arild Aamodt, overlege, dr. med.

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for muskel/ skjelettsykdommer

Doktorgradsprosjekt

Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial)

Formålet med studien er å teste effekten av en tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som ikke har effekt av operasjon med kneprotese. Intervensjonen vil bestå av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening i form av e-terapi. Intervensjonen vil testes ut i stedet for eller i tillegg til kirurgi. Studien skal gjennomføres ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, Kysthospitalet Hagevik, Bergen og Martina Hansens hospital.

Studien vil gi viktig kunnskap om hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan forbedre resultatet og er kostnadseffektiv for pasienter som potensielt har liten effekt av standard behandling med kneprotese.

MultiKnee ECO & ADL

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Forskningsrådet
Norwegian Symptom Management
Network (NORSMAN)

Prosjektledere

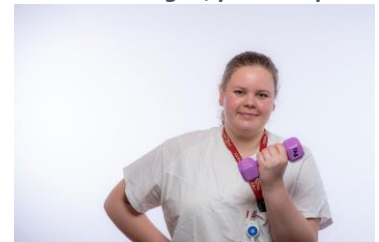
Anners Lerdal
Arild Aamodt

Prosjektdeltagere

Maren Falch Lindberg, postdoktor, LDS; Jan Egil Stubberud, seniorforsker, UiO; Søren Skou, forskningssjef/ Professor; Ove Furnes, overlege/professor, Universitetet i Bergen; Nina Kise, overlege, Martina Hansens Hospital; Caryl Gay, seniorforsker/psych, LDS/ UC San Francisco, USA; Tone Rustøen, professor, UiO; Petter Borchgrevink, professor; Milada Cvancarova Småstuen, Biostatistiker; Mona Badawy, overlege dr. med. Kysthospitalet i Hagevik; Ingvild Buset Bergvad, fysioterapeut, ph.d.-stipendiat Daniil Rudsengen, økonom, ph.d.-stipendiat; m. fl.

Daniil Rudsengen, ph.d.- stipendiat

**Ingvild Buset Bergvad, ph.d.-
stipendiat**

Postdoktorprosjekt

A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MULTI-KNEE trial)

En av fem pasienter har smerter etter å ha gjennomgått kneprotesekirurgi. Disse pasientene kjennetegnes av yngre alder, pre-operative smerter, flere smertelokasjoner og smerterelatert katastrofetenkning.

Denne studien teste individualisert behandling bestående av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening levert som en e-terapi. Intervensjonen skal testes ut på 282 personer. Studien vil gi kunnskap om hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon, eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan forbedre resultatet for pasienter som potensielt har liten effekt av standard behandling med kneprotese. Dersom intervensjonen har effekt, kan den implementeres i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

MultiKnee PAIN

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

HSØ

Forskningsrådet

Prosjektleder

Arild Aamodt, avd. overlege dr. med, Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Anners Lerdal, professor/forskningsjef, LDS; Maren Falch Lindberg, postdoktor/fagutviklingspl., LDS; Jan Stubberud, nevropsykolog LDS, 1. am. UiO; Søren Skou, forskningssjef/professor, University of Southern Denmark; Ove Furnes, overlege/professor, UiB; Caryl Gay, psykolog/senior forsker LDS/University of California, San Francisco; Petter Borchgrevink, professor, NTNU/St Olavs hospital Tone Rustøen, professor, UiO/Oslo universitetssykehus Mona Badawy, overlege dr. med, Kysthospitalet Hagevik; Turid Rognsvåg, sjefsfysioterapeut/ph.d.-stipendiat Kysthospitalet Hagevik; Nina Jullum Kise, overlege/forsker, Martina Hansens Hospital; Julianne Helene Lillegård, forskningssykepleier, LDS; m.fl.

Maren Falch Lindberg, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

Risikofaktorer for vedvarende smerter og nedsatt fysisk funksjon etter totalproteseoperasjon i kne

En av fem pasienter får ikke forventet resultat av totalproteseoperasjon i kne, og opplever smerter og redusert fysisk funksjon ett år etter operasjonen. Dette har store personlige konsekvenser for pasient og pårørende, men også i et samfunnsøkonomisk perspektiv. For å forbedre behandlingsresultatet, er det nødvendig å identifisere pasienter med økt risiko før operasjonen, slik at det kan iverksettes målrettede og forebyggende tiltak før pasienten blir operert. Målet med denne studien er derfor å identifisere pre- og intraoperative risikofaktorer for vedvarende smerte og redusert fysisk funksjon det første året måneder samt fem år etter operasjonen. For å finne frem til risikofaktorene gjøres det to systematiske oversiktsstudier og meta-analyser (smerte og funksjon) tre, seks og tolv måneder etter totalproteseoperasjon i kne. Metoden innebærer en kritisk vurdering av forskningslitteratur ut fra anerkjente og oppdaterte forskningsmetoder og standarder. I den siste studien vil risikofaktorene identifisert i de to systematiske oversiktsstudiene og meta-analysene analyseres i et utvalg på 150 pasienter. Risikofaktorene blir målt før operasjonen og fem år etter operasjonen, og for å se om disse har en sammenheng med behandlingsresultatet med henhold til smerte og fysisk funksjon. Studiens resultater er et første skritt for å utvikle et effektivt risikokartleggingsverktøy som kan brukes i klinisk praksis for å finne frem til pasienter med økt risiko for uønsket utfall av operasjon.

Avdeling

Kirurgisk Klinikkk

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Anners Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Unni Solveig Johansen Olsen, ph.d.-
stipendiat Lovisenberg

Maren Falch Lindberg, postdoktor,
fagutviklingssykepleier Lovisenberg

Arild Aamodt, dr. med.,
overlege, Lovisenberg,

Øystein Skare, ph.d., Lovisenberg

Jens Ivar Brox, dr. med., professor
II Universitetet i Oslo, leder Nakke
og Ryggpoliklinikken OuS

Ove Furnes, dr. med., professor
UiB, Avdelingsoverlege Ortopedisk
avdeling Haukeland Universitets-
sykehus, Nasjonalt register for
leddproteser

Eva Marie Louise Denison,
ph.d., Seniorforsker, FHI

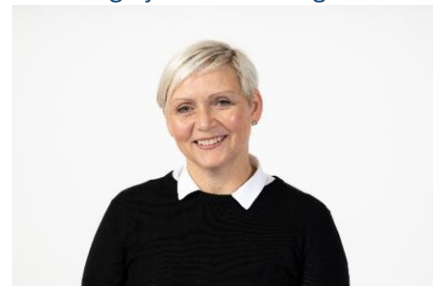
Christopher J. Rose, Ph.D. C. St
Caryl Gay, ph.d. LDS, UCSF, USA

Kathryn A. Lee, ph.d., professor
Emeritus UCSF School of Nursing,
USA

Anders Kottorp, ph.d., dekan Helse
og Samfunn, Malmö Universitet

Jan Otto Veiseth og Richard
Madsen, brukervalget
Lovisenberg

Anners Lerdal, Professor UiO,
forskningssjef Lovisenberg

Unni Olsen, ph.d.- stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie

Dette forskningsprosjektet har et randomisert kontrollert prospektiv studie design. Deltakerne blir fordelt i tre ulike grupper (studiearmer). Ved å sammenlikne pasientresultater i de tre gruppene tester studien tre ulike protesedesign; en som bevarer det bakre korsbåndet og to som ofrer det. De tre designene som inngår i studien brukes til daglig i behandling av pasienter med kneledds-slitasje. Man ønsker å finne ut hvilket av disse som gir høyest pasientfornøydhets, minst sykkelighet og færrest komplikasjoner. For å kartlegge hvordan bevegelsene i proteseleddet er sammenlignet med et normalt kne, vil kinematikken i kneleddet bli undersøkt med en spesifikk røntgenundersøkelse. Pasientene vil under operasjon bli trukket til å få en kneprotese med en av de tre ulike designene. Hvilket design pasienten får er ukjent for pasienten.

Avdeling

Ortopedisk avdeling

Finansiering

HSØ

Legatmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Arild Aamodt, dr. med, avd. overlege, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Yasser Rehman, ph.d. stipendiat, Lovisenberg (bildet)

Maren Falch Lindberg, Lovisenberg

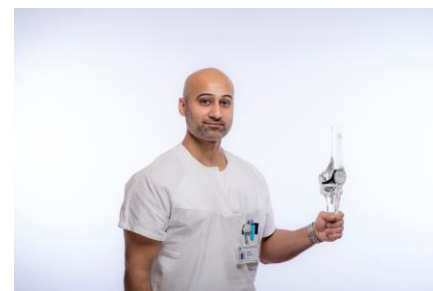
Anners Lerdal, Lovisenberg

Stephan Røhrl, Oslo

Universitetssykehus

Caryl Gay, Lovisenberg/ San

Francisco, USA

Yasser Rehman, ph.d.-stipendiat

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for muskel/skjelettsykdommer

Bragstad LK, Lerdal AV, Gay CL, Kirkevold M, Lee KA, Lindberg MF, et al. Psychometric properties of a short version of Lee Fatigue Scale used as a generic PROM in persons with stroke or osteoarthritis: assessment using a Rasch analysis approach. *Health and Quality of Life Outcomes*. 2020;18:1-8.

Brox JI, Skare Ø, Mowinckel P, Brox JS, Reikerås O, Schrøder CP. Sick leave and return to work after surgery for type II SLAP lesions of the shoulder: a secondary analysis of a randomized sham-controlled study. *BMJ Open*. 2020;10(4):1-9.

Dale JG, Eikrem-Lüthi A, Fundingsland Skaraas B, Rundereim T, Dale B. Testing Measurement Properties of the Norwegian Version of Electronic Health Literacy Scale (eHEALS) in a Group of Day Surgery Patients. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*. 2020;13:241-7

Enbakom MG, Lerdal A, Småstuen MC, Gay C, Aamodt A, Tesfaye M, et al. High levels of preoperative pain and fatigue are red flags for moderate-severe pain 12 months after total knee arthroplasty—A longitudinal cohort study. *Musculoskeletal Care*. 2020:1-7.

Lindberg MF, Miaskowski C, Rustøen T, Cooper BA, Aamodt A, Lerdal A. Preoperative risk factors associated with chronic pain profiles following total knee arthroplasty. *European Journal of Pain*. 2020:1-13.

Lindberg MF, Schweitz TU, Aamodt A, Gay C, Lerdal A. High pre- and postoperative symptom burden in non-responders to total knee arthroplasty. *PLOS ONE*. 2020;15(5)(5):1-14.

Olstad OK, Gautvik VT, LeBlanc ME, Kvernevik KJ, Utheim TP, Wiig H, et al. Postmenopausal osteoporosis is a musculoskeletal disease with a common genetic trait which responds to strength training: a translational intervention study. *Therapeutic Advances in Musculoskeletal Disease (TAMD)*. 2020;12:17.

Rehman Y, Lindberg MF, Arnljot K, Gay C, Lerdal A, Aamodt A. More severe radiographic osteoarthritis is associated with increased improvements in patients' health state following a total knee arthroplasty. *Journal of Arthroplasty*. 2020;35(11):7.

Forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet

Om forskningsgruppen:

Overordnet hensikt med forskningsarbeidet i gruppen er å utvikle kunnskap om belastende symptomer, helseutfordringer, mestring, behandling av sykdom. Man ønsker å undersøke og teste ut nye og forbedre kliniske intervensjoner som bidrar til at pasienter som er innlagt på sykehus eller blir fulgt opp poliklinisk gjenvinner mest mulig egenmestring og helsekompetanse for å oppnå økt og best mulig helserelatert livskvalitet. Kunnskapsfeltet omfatter også omsorg og behandling ved livets slutt. Forskningen har et klart pasientfokus hvor pasienters erfaringer, pasientrapporterte data og resultatmål, samt utvikling og validering av nye metoder og verktøy av pasientrapportering står sentralt. Gruppen består av helsepersonell med tverrfaglig bakgrunn der alle har doktorgrad, er ph.d. kandidater eller har mastergrad. Forskergruppen møtes hver måned til diskusjon og presentasjon av egen forskning, ideer/samarbeid om forskning og kunnskapsoppdatering om sentrale emner vedrørende gruppens hovedtema. Gruppens medlemmer har forskningskompetanse på kvantitative og kvalitative forskningsdesign, og bidrar med relevant kompetanse fra ulike forskningsprosjekter ved LDS. Gruppen vil være en sentral læringsarena for ph.d.-stipendiater.

Forskningsgruppeleder

Maren Falch Lindberg
Anita Tollisen (nestleder)

Deltagere i gruppen

Ca. 50 medlemmer i gruppen.

Gruppen har møte første onsdag i hver måned. Ta kontakt med Maren eller Anita derom du vil være med.

*Maren Falch Lindberg,
forskningsgruppeleder*

Doktorgradsprosjekt

Utvikling og testing av et nytt diagnostisk verktøy for kartlegging av fatigue etter hjerneslag. NORFAST-A

Opptil 70% av de som får hjerneslag vil i ettertid være plaget av fatigue (utmattelse). Vi mangler klare diagnostiske kriterier for fatigue etter hjerneslag og det finnes ingen effektiv behandling. Hensikten med prosjektet er å utvikle et kartleggingsinstrument som kan bidra til å diagnostisere fatigue etter hjerneslag. Vi har utført en analyse av eksisterende instrumenter og resultatene blir publisert i en systematisk oversiktsartikkel. Videre har vi intervjuet slagpasienter med fatigue og gjennomført fokusgrupper med helsepersonell som jobber med pasientgruppen. Basert på disse to studiene vil et instrument utvikles og testes. Det kliniske instrumentet skal hjelpe personer å uttrykke ulike typer fatigue etter hjerneslag med henblikk på fungering i hverdagen, deltakelse i rehabiliteringsopplegg, og mestring av fatigue.

NORFAST-A

Avdeling

Medisinsk Klinikk

Finansiering

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Prosjektleder: Anners Lerdal,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Ingrid Johansen
Skogestad, ph.d.-stipendiat
Lovisenberg (bildet)
Marit Kirkevold, professor OsloMet
Bent Indredavik, professor NTNU
Caryl Gay, ph.d. Lovisenberg / UC,
San Francisco, USA

Ingrid Johansen Skogestad, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS)

Prosjektets mål er å utvikle og evaluere en skreddersydd samhandlingsintervensjon mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten til personer med KOLS. Prosjektet har fokus på «helsekompetanse» som forstås som individuelle og andre faktorer som påvirker personens evne til å lære, forstå og bruke informasjon om helse og helsetjenester. Personer med KOLS og helsearbeidere ble først intervjuet om deres «helsekompetanse. Deretter ble besvarte 158 personer med KOLS et spørreskjema. Disse resultatene ble deretter diskutert i en arbeidsgruppe for å finne fram til en intervensjon om hvordan personer med KOLS kan følges opp etter utskrivelse fra sykehus. Denne intervensjonen testes nå. Målet er å undersøke om tilrettelagt helseoppfølging og helseinformasjon til personer kan redusere reinnleggelser og bedre opplevelsen av helse.

Avdeling

Medisinsk avdeling

Finansiering

Stiftelsen Dam
Samhandlingsmidler fra Oslo kommune
Legatsmidler, Lovisenberg
Universitetet i Oslo, avd. for tverrfaglig helsevitenskap
Kirsten Rønnings legatmidler Lovisenberg og bydelene Sagene, Grünerløkka, St. Hanshaugen og Gamle Oslo finansierer en 100% sykepleier stilling.

Prosjektleder

Christine Råheim Borge,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Astrid K. Wahl, professor,
Universitetet i Oslo
Bjørn Lau, professor, Lovisenberg og
Universitetet i Oslo
Marie H. Larsen, postdok,
Universitetet i Oslo og LDH
Richard Osborne, professor,
Swinburne
University, Australia
Eivind Engebretsen, professor
/visedekan, Universitetet i Oslo
Marit Andersen, professor, Oslo
Universitetssykehus
Frode Gallefoss,
professor/lungespes.
Sørlandet sykehus
Eline Aas, førsteamanuensis,
Universitetet i Oslo
Torbjørn Moum, professor,
professor emeritus

Christine Råheim Borge,
postdoktor

Doktorgradsprosjekt

Oral Health in Patients with Advanced Cancer

Pasienter med langtkommen kreftsykdom har høy risiko for munnplager. Disse kan være bivirkninger av behandling eller av sykdommen i seg selv. Opptil 90 % i denne pasientgruppen rapporterer munntørrehet. Andre orale plager kan være sårhet, smaksendringer, smerter eller belegg. Mellom 30-50 % utvikler orale infeksjoner. Den mest vanlige er soppinfeksjon. Vi har lite kunnskap om den mikrobiologiske soppfloraen til pasienter med langtkommen kreft og forekomst av resistens mot antifungal behandling i munnhule og svelg. Hensikten med OralHAC-studien er å beskrive munnhelsen og subjektive munnhuleplager til pasienter med kreft i sen palliativ fase. I perioden 2014 – 2016 inkluderte vi 88 pasienter innlagt ved Lovisenberg Lindring og Livshjelp døgnenhet. Pasientene ble randomisert til to grupper med ulik behandling. Vi undersøkte om pasienter som skylte munnen med te av *Salvia officinalis* (salvete) opplevde bedre lindring av plagene enn pasienter som skylte med vanlig fysiologisk saltvann. Pasientene besvarte spørreskjemaene før og etter behandlingen. Tannleger inspiserte munnhulen og tok sopprøver fra ulike steder i munnen. Analyser av sopp prøvene og testing av soppenes følsomhet for antifungale midler er utført ved Institutt for oral biologi ved Det odontologiske fakultet. Studien viste at systematisk kartlegging og oppfølging av munnstell gir betydelig bedre munnhelse. Resultatene fra studien kan gi ny kunnskap om riktige tiltak i behandling og lindring av munnplager til pasienter i livets siste fase.

OralHAC

Avdeling

Medisinsk klinikk, Lovisenberg

Finansiering

Bundistiftelsen for kreftsyke
 Lovisenberg Diakonale Sykehus
 Kirsten Rønnings legat
 Helse Sør-Øst RHF #2021026

Prosjektleder og hovedveileder

Anners Lerdal, professor/
 forskningssjef, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Ragnhild Monsen, ph.d.-stipendiat,
 Lovisenberg
 Bente Brokstad Herlofson,
 professor Institutt for klinisk
 odontologi, Det odontologiske
 fakultet, UiO.
 Caryl Gay, ph.d., Lovisenberg/USD,
 USA
 Morten Eneresen,
 førsteamanuensis, Institutt for oral
 biologi, UiO
 Hilde Norgarden, klinikkssjef TAKO-
 senteret, Lovisenberg.
 Anne Karin Kristoffersen,
 senioringeniør, Institutt for oral
 biologi, UiO
 Anita Tollisen, ph.d., Lovisenberg
 Lene Hystad Hove,
 førsteamanuensis, Det
 odontologiske fakultet, UiO
 Katrine G. Fjeld, ph.d., Det
 odontologiske fakultet, UiO

Ragnhild Monsen, ph.d. -stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag. NORFAST-C

Fatigue (utmattelse) er en vanlig komplikasjon etter hjerneslag med konsekvenser for rehabilitering og livskvalitet. Det er lite kunnskap om hvorfor slik utmattelse oppstår, og det finnes ingen behandling. En teori er at redusert fysisk form etter hjerneslag kan trigge og/eller vedlikeholde utmattelse, og treningsintervensjoner har vist lovende resultater for andre pasientgrupper med utmattelse. I dette prosjektet vil vi derfor undersøke sammenhenger mellom utmattelse og aspekter av fysisk form det første året etter hjerneslag.

Rekruttering av pasienter ved Lovisenberg og Oslo

Universitetssykehus er påbegynt. Prosjektet kan bidra til fokus og forståelse av utmattelse etter hjerneslag, spesielt med hensyn til fysisk form. Det vil også kunne danne grunnlaget for et behandlingstilbud basert på fysisk trening.

NORFAST-C

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Legatmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Anners Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Petra Larsson, stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Julianne Helene Frøyen Lillegård

Jan Bertil Eggesbø

Elisabeth Edvardsen, ph.d.,
fysiolog NIH

Marie Ursin, ph.d.,
fysioterapeut Stabekk

Fysioterapi AS

Caryl Gay, ph.d., Psych
Lovisenberg

Gillian Mead, professor, MD
University of Edinburgh

Jan Stubberud, ph.d.,

Nevropsykolog, Lovisenberg
Hege Ihle-Hansen, ph.d.,
overlege Oslo

Universitetssykehus

Ulrich Mack, ph.d., overlege
Lovisenberg

Ingrid Johansen, stipendiat,
sykepleier, Lovisenberg

Petra Larsson, ph.d. -stipendiat

Andre prosjekter

Samhandling om kommunal hørselsomsorg

Hørselstap er blant de mest vanlige helseproblemer hos eldre, men ofte lavt prioritert og underrapportert i helse- og omsorgstjenesten. I tillegg framstår dagens tjenestetilbud innenfor hørselsrehabilitering dårlig organisert, ufullstendig og lite sammenhengende sett både fra bruker- og behandlerperspektiv.

Fra departementshold uttrykkes bekymring over manglende samhandling mellom de ulike tjenesteleverandører, og for at funksjonsfall hos eldre oppdages for sent. Dette er en stor utfordring med tanke på den politiske målsettingen om at eldre skal bo lengst mulig i eget hjem.

I prosjektet vil personer med hørselsfaglig kompetanse og virke innenfor spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten og likepersonstjenesten samarbeide om å utvikle en samhandlingsmodell for hørselsbaserte rehabiliteringstjenester tilrettelagt eldre som mottar kommunale omsorgstjenester. Det tverrfaglige teamet vil utarbeide samhandlingsrutiner og -prosedyrer som vil følges opp med tanke på egnethet, ressursbruk og effektivitet.

Samhandlingsmodellen vil piloteres og man vil derigjennom kartlegge hvilke behov, ønskede ytelser og utbytte hjemmeboende eldre med nedsatt mobilitet har for hørselsbaserte rehabiliteringstjenester. Erfaringsgrunnlaget fra dette prosjektet vil gi føringer for hvordan likepersoner og fagpersoner effektivt og organisatorisk kan samarbeide til beste for sine brukere.

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Stiftelsen Dam

Prosjektleder

Jorunn Solheim, Ph.D., Cand.Ed.,
LDS

Prosjektdeltagere

Dan Erik Løvas, Hørselshemmedes
Landsforbund
Kristine Olsen, Oslo Kommune
Kari J.Kværner, C3- Senter for
fremtidig helse (OUS)

Jorunn Solheim, prosjektleder

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for symptomer og helse relatert livskvalitet

Børsting T, Kristensen N, Hanssen I. Student nurses' learning outcomes through participation in a clinical nursing research project: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*. 2020;43:0.

Bragstad LK, Lerdal AV, Gay CL, Kirkevold M, Lee KA, Lindberg MF, et al. Psychometric properties of a short version of Lee Fatigue Scale used as a generic PROM in persons with stroke or osteoarthritis: assessment using a Rasch analysis approach. *Health and Quality of Life Outcomes*. 2020;18:1-8.

Bredal IS, Bonsaksen T, Ekeberg Ø, Skogstad L, Grimholt TK, Lerdal A, et al. Sexual assault and the association with health, quality of life and self-efficacy in the general Norwegian population. *Journal of Interpersonal Violence*. 2020.

Dale JG, Eikrem-Lüthi A, Fundingsland Skaraas B, Rundereim T, Dale B. Testing Measurement Properties of the Norwegian Version of Electronic Health Literacy Scale (eHEALS) in a Group of Day Surgery Patients. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*. 2020;13:241-7

Enbakom MG, Lerdal A, Småstuen MC, Gay C, Aamodt A, Tesfaye M, et al. High levels of preoperative pain and fatigue are red flags for moderate-severe pain 12 months after total knee arthroplasty—A longitudinal cohort study. *Musculoskeletal Care*. 2020:1-7.

Haye R, Døsen LK, Gay C, TarAngen M, Shiryayeva O. Self-reported complications after tonsillectomy: Comparison of responders and nonresponders to a mailed questionnaire. *International Journal of Otolaryngology*. 2020:7.

Holmen H, Larsen MH, Sallinen MH, Thoresen L, Ahlsen B, Andersen MH, et al. Working with patients suffering from chronic diseases can be a balancing act for health care professionals - a meta-synthesis of qualitative studies. *BMC Health Services Research*. 2020.

Kjeverud A, Østlie K, Schanke A-K, Gay C, Thoresen M, Lerdal A. Trajectories of fatigue among stroke patients from the acute phase to 18 months post-injury: A latent class analysis. *PLOS ONE*. 2020;15(4):1-14.

Larsen MH, Staalesen Y, Borge CR, Andersen MH, Wahl AK. Relevant associations between alexithymia and health-literacy in persons with psoriasis. *Journal of dermatological treatment (Print)*. 2020:7.

Lindberg MF, Miaskowski C, Rustøen T, Cooper BA, Aamodt A, Lerdal A. Preoperative risk factors associated with chronic pain profiles following total knee arthroplasty. *European Journal of Pain*. 2020:1-13.

Lindberg MF, Schweitz TU, Aamodt A, Gay C, Lerdal A. High pre- and postoperative symptom burden in non-responders to total knee arthroplasty. *PLOS ONE*. 2020;15(5)(5):1-14.

Stubberud J, Løvstad M, Solbakk A-K, Schanke A-K, Tornås S. Emotional regulation following acquired brain injury: Associations with executive functioning in daily life and symptoms of anxiety and depression. *Frontiers in Neurology*. 2020;11:1011:1-7.

Forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk

Om forskningsgruppen:

Hovedmålet ved forskningen er å gi en fullstendig makromolekylær beskrivelse av det humane skjelettet for bedre å forstå grunnlaget for organisk sykdom. Dette gjelder primært folkesykdommene osteoporose (benskjørhet) og artrose (slitasjegikt) hvor årsakene er ukjente, men genetiske faktorer fremstår som viktige. Ny kunnskap innen benmetabolismen forventes å kunne danne basis for utvikling av nye behandlingsregimer og nye diagnostiske markører for tidligere og bedre diagnostikk. Gruppen er også involvert i prosjekter innen klinisk immunologi, med tilhørende biomarkører og epigenetikk.

Om gruppen og deltakere:

Gruppen ledes av Kaare M. Gautvik og Sjur Reppe. Gautvik (dr med, ph.d.) er spesialist i endokrinologi og endokrine sykdommer som osteoporose. Gautvik er en erfaren leder av store forskningsgrupper, inkludert større EU-støttede prosjekter. Reppe (ph.d.) er utdannet som biokjemiker og har omfattende erfaring innen ulike omics-analyser og funksjonelle analyser relater til benmetabolisme. Flere personer fra Lovisenberg er assosiert med prosjektet. Gruppen samarbeider dessuten med en rekke forskningsgrupper innenlands og utenlands. Gruppen vil være en sentral læringsarena for ph.d.-kandidater ansatt på LDS med problemstillinger innen genetikk og immunologi.

Forskningsgruppeleder
Sjur Reppe/Kaare Gautvik

Deltagere i gruppen
Karl Johnny Kvernevik
Einar Lindalen
Vigdis T. Gautvik
Ole K. Olstad

Sjur Reppe,
forskningsgruppeleder

Kaare Gautvik,
forskningsgruppeleder

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for translasjonsforskning

Andre prosjekter

Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekulærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi

Prosjektets formål er å gi ny og viktig innsikt i sykdomsmekanismene til osteoporose ved å identifisere felles gener som også disponerer for muskelasteni. Prosjektet har også som formål å øke kunnskapen om de bakenforliggende molekulære mekanismer for osteoporose, som i hovedsak er arvelig bestemt. Dette kan gi grunnlag for utvikling av nye og forbedrede behandlingsmetoder. Ved å sammenholde data fra blod, ben og muskel fra samme person, leter man etter biomarkører som kan representere nye diagnostiske hjelpemidler, gi opplysning om prognose, effekt av behandling og muligens ha prediktiv verdi til å forutsi hvilke personer som har risiko for å utvikle osteoporose. Vi har så langt funnet en rekke gener og genprodukter, spesielt i ben som er endret ved osteoporose. Vi har også identifisert kandidater til ny diagnostikk i blod og serum, som serumproteinet sclerostin, serum-metabolitter dikarboksylysyre og en rekke transkripter som lages i blodceller. I løpet av siste år har vi gjort en overraskende og meget viktig oppdagelse, av ikke bare nye sykdomskandidatgener, men sannsynligvis «master-gener» som representerer selve årsaken til at osteoporose utvikler seg. Genene representerer virusliknende elementer som er en normal bestanddel av vårt arvestoff og de er gunstige for normal benoppbygging. Når disse elementene mistes, reduseres også evnen til å lage ben, og benceller blir omprogrammert til å likne fettceller. Den første artikkelen er under skriving.

Avdeling

Unger-Vetlesens institutt /
Forskningsavdelingen

Finansiering

HSØ
Legatsmidler, Lovisenberg
Vevskultur (ved Tor P. Utheim),
Institutt for medisinsk biokjemi,
Oslo Universitetssykehus

Prosjektdeltagere

Sjur Reppe, seniorforsker
Lovisenberg, Oslo
Universitetssykehus
Vigdis T. Gautvik, ingeniør
Lovisenberg
Kaare M. Gautvik, professor
emeritus
Lovisenberg/Universitetet i Oslo
Leila Rad, Oslo
Universitetssykehus
Hamed Sadegian-Kaffash, Oslo
Universitetssykehus
Tor P. Utheim, professor Oslo
Universitetssykehus

Sjur Reppe,
forskningsgruppeleder

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og Molekylærgenetikk

Akingbuwa WA, Hammerschlag AR, Jami ES, Allegrini AG, Karhunen V, Sallis H, et al. Genetic Associations Between Childhood Psychopathology and Adult Depression and Associated Traits in 42 998 Individuals: A Meta-analysis. *JAMA psychiatry*. 2020;77(7):715-28.

Aouizerat BE, Byun E, Pullinger CR, Gay C, Lerdal A, Lee KA. Sleep Disruption and Duration are Associated with Variants in Genes Involved in Energy Homeostasis in Adults with HIV/AIDS. *Sleep Medicine*. 2020;82:84-95.

Cheesman R, Eilertsen EM, Ahmadzadeh YI, Gjerde LC, Hannigan LJ, Havdahl A, et al. How important are parents in the development of child anxiety and depression? A genomic analysis of parent-offspring trios in the Norwegian Mother Father and Child Cohort Study (MoBa). *BMC Medicine*. 2020;18:11.

Gautvik KM, Günther C-C, Prijatelj V, Medina-Gomez C, Shevroja E, Rad LH, et al. Distinct subsets of noncoding RNAs are strongly associated with BMD and fracture, studied in weight-bearing and non-weight-bearing human bone. *Journal of Bone and Mineral Research*. 2020;35(6):1065-76.

Khan AAZ, Jackson C, Utheim TP, Reppe S, Sapkota D, Olstad OK, et al. Sericin-induced melanogenesis in cultured retinal pigment epithelial cells is associated with elevated levels of hydrogen peroxide and inflammatory proteins. *Molecules*. 2020;25(19):1-20.

Ringstad H, Reppe S, Schøyen TH, Tønseth KA, Utheim TP, Jackson C. Stem cell function is conserved during short-term storage of cultured epidermal cell sheets at 12°C. *PLOS ONE*. 2020;15(5):1-20.

Schreurs OJF, Karatsaidis A, Balta M, Grung B, Hals EKB, Schenck K. Expression of keratins 8, 18, and 19 in epithelia of atrophic oral lichen planus. *European Journal of Oral Sciences*. 2020;128(1):7-17.

Forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Om forskningsgruppen:

Hensikten med forskergruppen er å utvikle ny kunnskap om søvnforstyrrelser hos barn og voksne. Forskningen omfatter både forekomst, årsaker til, behandling av og behandlingsresultat av søvnforstyrrelser hos barn og voksne. Forskningsaktivitetene omfatter epidemiologiske og patofysiologiske undersøkelser, samt endotypi og eksperimentelle intervensjonsundersøkelser. Gruppen arbeider særlig med øvre luftveispatologi, med vekt på rhinologi og kraniofaciell patologi, samt søvnforstyrrelser hos barn med spesielle behov. Om gruppen og deltakere

Forskningsgruppen er tverrfaglig sammensatt og i denne inngår øre- nese- hals, indremedisin, psykiatri, rehabilitering, odontologi og søvnfysiologi. I gruppen finnes fire sertifiserte spesialister i søvn og søvnmedisin. Gruppen har en doktorand ved Universitetet i Lund og 2 planlagte ph.d. studenter ved henholdsvis Karolinska Institutt og Tannlegehøgskolen i Oslo. Den tverrfaglig sammensetning avspeiler variasjonen i rammede sykdomsgrupper og kompleksiteten i søvnrelatert symptomatologi og patofysiologi.

Forskningsgruppeleder

Søren Berg

Deltagere i gruppen

Hans Christian Hoel, Lovisenberg

Knut Kvinnesland, Lovisenberg

Hanne Berdal, ØNH-spesialist og overlege ved Lovisenberg

Britt Øverland, dr.med. og søvnfysiolog ved Lovisenberg.

Stefan Axelsson, dr.odont. og tannlege ved Lovisenberg

Helena Oladottir Haugbo, tannlege, Lovisenberg

Jorunn Solheim, ph.d., Cand.Ed., Lovisenberg

Gruppebilde

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Doktorgradsprosjekt

The Role of the Nose in Snoring and Sleep Apnea

Søvnapné dreier seg om kraftig snoring og vanskeligheter med å puste inn under søvn. Dette medfører økt risiko for hjerte-karsykdommer, diabetes og tidlig død. Mange opplever uttalt trøtthet på dagtid, redusert konsentrasjon og arbeidsevne. Formålet med prosjektet er å undersøke betydningen nesetetthet har for behandlingen av søvnapné og å kunne tilby bedre behandling. Deltakerne undersøkes av lege, med CT-røntgen og neseputmålinger. Deretter gjennomgår de tre grundige søvnundersøkelser på sykehuset hvor pustemønster, oksygen- og karbondioksidnivåer i blodet og søvnkvalitet blir undersøkt. Ved å bedre neseputen i en av søvntestnettene undersøkes effekten dette har på disse målingene. Man planlegger også å behandle pasienter med neseplager med medikamenter, nesekirurgi eller en kombinasjon av begge deler.

Avdeling

Kirurgisk klinikk, Øre-Nese-Hals

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Intern finansiering

Nasjonale kompetansesenter for Søvn sykdommer, Bergen

Prosjektleder

Søren Berg, assc. professor dr. med., Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Hans Christian Hoel, ph.d. stipendiat og legespesialist, Lovisenberg

Hans Christian Hoel, ph.d. - stipendiat

Andre prosjekter

Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrome

Er det sammenheng mellom søvnapné og hjertefeil ved Marfan syndrom?

Bidrar kraniofaciale forhold til søvnapné?

Et forskningsprosjekt hvor voksne personer med Marfan syndrom (MFS) deltar, skal forsøke å finne svar på dette. I tillegg skal forekomsten av fatigue (uttalt tretthet på dagtid) kartlegges. Søvn- apné er mer vanlig ved MFS enn i befolkningen for øvrig. MFS gir en økt risiko for å utvikle hjerte- og karsykdom. Obstruktiv søvn- apné (OSA) kan forverre hjerte- og karsykdom, lede til økt sykkelighet og død. Kraniofaciale avvik forekommer hyppig. Dette kan bidra til OSA. Derfor er det viktig med forebyggende og behandlende medisinske tiltak mot OSA ved MFS. MFS er en sjelden og arvelig tilstand som inne- bærer at bindevevet er svakt og flere organer vill være påvirket. Det er vanlig med symptomer i hjertet, pulsårene, øynene og skjelettet. Deltakerne i forskningsprosjektet skal gjennomgå en hjerteundersøkelse med Ekko Cor, en ØNH undersøkelse med bl.a. PSG (polysomnografi), samt en dental/orofacial undersøkelse. Dessuten blir det en MR-undersøkelse av aorta. I tillegg får deltakerne fylle i noen spørreundersøkelser om søvn, oral helse og fatigue. Det har vært stort interesse blant gruppen av personer med MFS i Norge. Marfan-foreningen og TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser på Sunnaas Sykehus, har bistått med rekruttering av deltakere. Hittil har 20 personer vært til undersøkelse. Det står ytterligere ca. 40 personer på listen som ønsker å delta i studien.

Marfan Syndrome

Avdeling

TAKO-senteret

Finansiering

NKSD (Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser)

Prosjektleder

Stefan Axelsson, *Overtannlege dr.odont.* (bildet)

Prosjektdeltagere

Hanne Berdal-Sørensen, *Overlege, LDS.*

Søren Berg, og Lunds Universitet
Britt Øverland, *Fysiolog dr. philos. LDS.*

Karoline Kristiansen Granås,
Pasientkoordinator, LDS.

Nina Riise,
Overlege/ernæringsfysiolog, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sjukehus.
Svend Rand-Hendriksen, *Overlege dr. med., TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sjukehus.*

Trine Bathen, *Spesialergoterapeut, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sykehus*
Heidi Beate Eggesbø, *Overlege dr. med., OUS/Ullevål Sykehus*
Overlege, dosent dr.med., LDS.

Stefan Axelsson, prosjektleder

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Aouizerat BE, Byun E, Pullinger CR, Gay C, Lerdal A, Lee KA. Sleep Disruption and Duration are Associated with Variants in Genes Involved in Energy Homeostasis in Adults with HIV/AIDS. *Sleep Medicine*. 2020;82:84-95.

Berg S, Kvinnesland K, Hoel HC. Impact of nasal resistance on the distribution of apneas and hypopneas in obstructive sleep apnea. *Sleep Medicine*. 2020;71:83-8.

Ellingsen I, Fondenes O, Øverland B, Holmedahl NH. The severity of sleep hypoventilation in stable chronic pulmonary disease. *Sleep and Breathing*. 2020.

Kristiansen S, Traaen GM, Øverland B, Plagemann TP, Gullestad L, Akre H, et al. Comparing manual and automatic scoring of sleep monitoring data from portable polygraphy. *Journal of Sleep Research*. 2020.

Øverland B, Berdal H, Akre H. Correlations between disease-specific quality of life and polysomnographic findings in children with obstructive sleep apnea. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*. 2020;134:4.

Forskningsgruppe for indremedisin (Unger-Vetlesens Institutt)

Om forskningsgruppen

Forskningsgruppen skal gjennom klinisk forskning utvikle kunnskap om indremedisinske sykdommer med utgangspunkt i helseproblemer hos befolkningen sykehuset betjener. Formålet er først og fremst å belyse sykdomsmekanismer, som gir grunnlag for bedre diagnostikk og behandling. Forskningsgruppen er organisert som en enhet under Klinikk for Medisin: Unger-Vetlesens Institutt. Instituttet er oppkalt etter dr.med. Johan Carl Unger Vetlesen (1851-1914), som arbeidet som overlege ved sykehuset fra 1888 til 1914. Han var den første akademiske gastroenterologen i Norge, og forfektet bruk av objektive målinger i den kliniske pasientvurderingen. Forskningsgruppen tilstreber å videreføre denne arven, og instituttets forskningslaboratorium står derfor sentralt i virksomheten. Her utføres i hovedsak undersøkelser av gastrointestinal fysiologi og patofysiologi, inkludert metodikk for måling av malabsorpsjon, inflammasjon og tarmflorafunksjoner. Forskningen ved Unger-Vetlesens institutt er i dag i hovedsak sentrert rundt tre akser, klinisk mikrobiotaforskning (Jørgen Valeur), inflammatoriske tarmsykdommer (Vendel A. Kristensen), samt hepatitt C/ rusmiddelforskning (Ane Kristine Finbråten). Siden opprettelsen i 2011 har det utgått 9 doktorgrader fra Unger-Vetlesens Institutt. Det pågår for tiden 5 doktorgradsprosjekter ved Unger-Vetlesens institutt; *Diagnosis of colonic neoplasia in patients with inflammatory bowel disease* (Pasquale Klepp, skal disputere September 2021), *Fibrosemarkører ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktivt potensial* (Ida Glad), *Vitamin D and its relationship to cognition, neuropsychiatric symptoms and dementia markers in older persons* (Jelena Soares) og *Predict and Prevent – An IBSEN III study to predict first year disease course with the aim to prevent complicated disease outcome in newly diagnosed inflammatory bowel disease* (Vibeke Strande). To doktorgradsprosjekter fra forskningsgruppen ble ferdigstilt i 2020: *Pain, physical functioning and health-related quality of life in juvenile idiopathic arthritis* (Anita Tollisen), og *Alcohol-related alterations of the gut microbial flora* (Steinar Traae Bjørkhaug).

Forskningsgruppeleder

Jørgen Valeur

Deltagere i gruppen

Jørgen Valeur

Ane-Kristine Finbråten

Ana Urzua Riquelme

Anita Tollisen

Gunn Helen Malmstrøm

Jennifer T. Fiennes

Pasquale Klepp

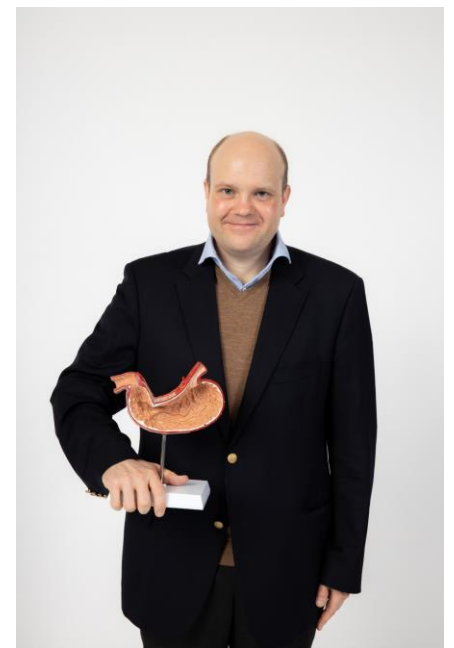
Jelena Soares

Viggo Skar

Vendel Kristensen

Vibeke Strande

Ida Glad

Jørgen Valeur,
forskningsgruppeleder

Klinisk mikrobiotaforskning

Tarmfloraforskningen ved Unger-Vetlesens Institutt (UVI) ledes av dr. Jørgen Valeur, og er uløselig knyttet til laboratoriets veletablerte metoder for å undersøke mikrobielle funksjoner ved hjelp av pustep prøver og avføringsprøver. De viktigste pustep prøvene er ¹³C urea-pustep prøven som brukes rutinemessig i klinikken for å diagnostisere *Helicobacter pylori* («magesårbakterien»)-infeksjon (UVI mottar prøver i stor skala både internt og fra en rekke andre klinikker utenfor sykehuset) og ¹³C-d-xylose-pustep prøven som brukes for å diagnostisere tynntarmsmalabsorpsjon, både klinisk og forskningsmessig (grunnlag for doktorgradsarbeidene til dr. Kari Tveito (2011), dr. Håvard Blich Hope (2013) og dr. Steinar Traaa Bjørkhaug (2020)). De viktigste avføringsanalysene er måling av kalprotektin for diagnostikk av tarmbetennelse, og analyse av kortkjedede fettsyrer (SCFA) som mål på tarmfloraens samlede metabolske aktivitet. Etterspørselen etter SCFA-analyser i forskningssammenheng er for tiden svært stor, og har økt parallelt med interessen for tarmfloraens betydning i medisinen. I løpet av få år har SCFA-analyser ved laboratoriet således etablert UVI som en unik nisjevirkosomhet med spisskompetanse innen feltet, og dette har gjort instituttet til en attraktiv samarbeidspartner i en rekke prosjekter fra hele landet.

Følgende avsluttede og pågående samarbeidsprosjekter kan nevnes: Prosjekter om tarmflora ved inflammatorisk tarmsykdom (IBD; OUS/UiO), irriterabel tarm-syndrom (IBS; UiB, UNN/UiT, NTNU), *C. difficile*-assosiert diaré (UiO), systemisk sklerose (OUS/UiO), diabetes mellitus type 2 (OUS/UiO), sykkelig fedme (UNN/UiT, NTNU), anorexi (UiB), cerebrovaskulær sykdom (OUS/UiO), HIV (OUS/UiO), leukemi (OUS/UiO), utvikling av tarmfloraen i barneårene (FHI, KI), effekter av tarmflorabehandling (OUS/UiO, UNN/UiT, UiB) og ulike kostintervensjoner (UiB; NMBU).

Forskningsgruppens leder dr. Valeur har vært Editor-in-Chief for tidsskriftet *Microbial Ecology in Health and Disease* (utgitt av Taylor & Francis) i årene 2015-2019 og er styremedlem i det regionale forskningsnettverket for klinisk mikrobiotaforskning som ble etablert med støtte fra Helse Sør-Øst i 2019: *The ReMicS Network*. Dette viser at forskningsgruppens arbeid har en sentral posisjon både internasjonalt og nasjonalt.

Inflammatoriske tarmsykdommer

Dr. Vendel A. Kristensen forsker innen inflammatorisk tarmsykdom, cøliaki og akalasi og er for tiden fungerende forskningsgruppeleder. Hun disputerte i 2016 etter å gjort sin doktorgrad på inflammatorisk tarmsykdom og bruk av kalprotektin ved Unger-Vetlesens institutt. Hennes hovedprosjekt er *Inflammatory Bowel Disease of South-Eastern Norway III (IBSEN III)*. IBSEN III-studien er en populasjonsbasert insepsjonskohort som har inkludert nydiagnostiserte pasienter med inflammatorisk tarmsykdom fra alle sykehusene i Helse SørØst i perioden 2017-2019. Ca 2300 pasienter er inkludert i denne kohorten, og det er planlagt prospektiv oppfølging av pasientene i 5 år. Sammen med prosjektleder, førsteamanuensis Marte Lie Høivik og førsteamanuensis Randi Opheim har dr. Kristensen vært med på å designe, planlegge og gjennomføre studien og hun sitter i styringsgruppen for IBSEN III samt i flere av arbeidsgruppene. Unger-Vetlesens institutt bidrar også med analyser av kalprotektin i IBSEN III-studien. Vi arbeider med å få på plass midler til 1-2 phd-stipendiater som i løpet av 2020 skal jobbe med underprosjekter fra IBSEN III-studien. Dr. Kristensen forsker også på serologiske biomarkører og sykdomsforløp i IBSEN-kohorten, en populasjonsbasert insepsjonskohort der pasienter med inflammatorisk tarmsykdom diagnostisert tidlig på 90-tallet snart har vært fulgt opp i 30 år.

Samarbeidspartnere:

Nasjonale:

Forskningsgruppe for inflammatoriske tarmsykdommer, UiO og OUS

Pediatric Liver Kidney Alimentary Nutrition and Transplantation Research Group, OUS

Norsk senter for PSC-forskning og Institutt for indremedisinsk forskning, UiO og OUS

Helsesvikt, epidemiologi, kronisk sykdom og symptomforskning, Høyskolen i Østfold

Kostholdsforskning, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Genetikk og epigenetikk ved sykdom, Avdeling for klinisk molekylærbiologi (Epigen), UiO og Ahus

Forskningsgruppe for klinisk radiologi, UiO

Forskningsgruppe for økonomisk evaluering av helsetiltak, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for sosialmedisin og trygdeforskning, Avdeling for samfunnsmedisin, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for pasienterfaringer og helseproblemer, Avdeling for sykepleievitenskap, Institutt for helse og samfunn, UiO

Internasjonale:

Örebro University Hospital, Sweden

University Hospital of Southern Denmark, Aabenraa, Denmark

Landspítali - The National University Hospital of Iceland

Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Senter for eliminasjon av hepatitt C

Rasjonale

Siden 2014 ha vi hatt effektiv behandling mot hepatitt C som kurerer infeksjonen hos >95% uten bivirkninger etter en 8-12 ukers tablettkur. Eliminasjon av hepatitt C er dermed mulig og Verdens Helseorganisasjon har som mål å redusere insidens med 80% og mortalitet med 65% innen 2030. Helse- og omsorgsdepartementet ønsker at Norge skal eliminere hepatitt C innen 2023. Dette forutsetter at helsevesenet lykkes med å identifisere alle infiserte pasienter og nå disse med behandling. I Norge er de fleste hepatitt C-pasienter blitt smittet gjennom injiserende rusmiddelbruk. Dette er en sårbar gruppe som ofte har vansker med å nyttiggjøre seg det konvensjonelle helsevesenets tilbud.

Senterets arbeid går derfor ut på å utvikle og dokumentere effekten av nye behandlingsmodeller egnet for å nå de mest marginaliserte pasientene. Videre ønsker senteret å dokumentere viktige aspekter ved hepatitt C-epidemiologi. Gruppen er lokalisert ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, og er et samarbeid mellom Akershus Universitetssykehus, Oslo Universitetssykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus. Hjemmeside:

<https://lovisenbergssykehus.no/fag-og-forskning/senter-for-eliminasjon-av-hepatitt-c>

Pågående prosjekter

OPPORTUNI-C

Cluster-randomisert studie av umiddelbar versus standard HCV-behandling av hospitaliserte pasienter

Lavterskel HCV-klinikk

Kohortstudie av HCV-behandling og insidens av reinfeksjon blant injiserende rusmiddelbrukere i Oslo

Sykepleie på hjul

Pasientnær diagnostikk og umiddelbar HCV-behandling av rusmiddelbrukere i kontakt med Fransiskushjelpen

HCV i TSB-institusjoner

Tverrsnittsundersøkelse av HCV blant pasienter i rusbehandlingsinstitusjoner med døgntilbud

HEPRIS

Tverrsnittsundersøkelse av HCV blant innsatte i norske fengsler

Behandlingsopptak

Registerstudier som over tid dokumenterer opptak til HCV behandling blant rusmiddelbrukere i Norge

ACTIVATE

Serie med internasjonale multisenter behandlingsstudier blant rusmiddelbrukere

North Atlantic Reinfection Study

Internasjonal multisenterstudie av insidens og risikofaktorer for reinfeksjon.

*Ane-Kristine Finbråten,
forskningsgruppeleder*

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for indremedisin

Doktorgradsprosjekt

Vitamin D og hjernefunksjoner

Prosjektet har som hovedmål å se på sammenhengen mellom vitamin D og kognisjon hos eldre. Vi har foreløpig gjennomført 2 studier og jobber nå med inklusjon til den tredje. I den første studien, publisert i *Journal of Nutrition, Health and Aging*, fant vi at personer med høyere vitamin D nivåer hadde bedre oppmerksomhet og bedre arbeidshukommelse/ mental fleksibilitet. Dette er også i tråd med funn i tidligere studier. I den andre studien som ennå ikke er publisert, ser vi på volumetriske målinger av forskjellige deler av hjernen i sammenheng med vitamin D nivåer. Vi jobber med å inkludere 250 personer ≥ 65 år, der halvparten er kognitivt friske og halvparten har varierende grad av hukommelsesplager. Planen er å sammenligne vitamin D i blod og hjernevæsken i disse to gruppene. Vi planlegger også å analysere for mutasjoner i vitamin D reseptoren i begge gruppene samt måle nivå av inflammasjon og avfallstoffer i hjernen (via cytokiner og «demensmarkører»). Kontroll gruppen (kognitivt friske eldre) inkluderes via samarbeid med kirurgisk og anesthesi-avd. på Lovisenberg sykehus blant pasienter som opereres i spinalbedøvelse for hofte- og kneslitasje. Personer med hukommelsesplager inkluderes fra Norsk register for personer som utredes for kognitive symptomer i spesialisthelsetjenesten (NorKog). Det er opprettet en biobank på Unger Vetlesens institutt med prøvene fra både blod og spinalvæske.

Resultatene fra studien kan bidra i økt forståelse av vitamin D-metabolismen i hjernen. Vi vil kunne få kunnskap om personer med genetiske variasjoner i vitamin D-reseptoren trenger annen dosering av vitamin D-tilskudd enn gjeldende anbefalinger tilsier. Det er fortsatt en del uenighet om hva som er optimale vitamin D-nivåer for god hjernehelse og resultatene fra denne studien kan bidra fremtidige anbefalinger.

Avdeling

Klinikk for medisin

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Renate Pettersen

Prosjektdeltakere

Jelena Soares, ph.d.-stipendiat
Lovisenberg

Hovedveileder:

Nenad Bogdanovic, Karolinska og
UiO

Biveiledere:

Geir Selbæk, UiO

Renate Pettersen, Lovisenberg

Jørgen Valeur, Lovisenberg

Jelena Soares, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Fibrosemarkører ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktivt potensial

IBSEN III-studien er en stor multidisiplinær studie som inkluderte alle pasienter med nydiagnostisert inflammatorisk tarmsykdom i Helse Sør-Øst mellom 2017 og 2019. Målet for prosjektet er å finne og teste diagnostiske, prognostiske og prediktive faktorer for å forbedre og individualisere behandlingen for pasienter med inflammatorisk tarmsykdom. Blodprøver fra pasienter ved inklusjon og 5-årskontrollen vil bli analysert for flere fibrosemarkører, og sammenholdt med kliniske og radiologiske tegn til fibroseutvikling.

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Jørgen Valeur, medveileder, MD, ph.d., avdelingsleder Unger-Vetlesens Institutt, kliniker ved Lovisenberg Diakonale Sykehus

Prosjektdeltagere

Vendel Kristensen, hovedveileder, MD, ph.d., Postdoc-forsker, Unger-Vetlesens Institutt, OUS

Marte Lie Høivik, medveileder, MD, ph.d., førsteamanuensis, UiO, OUS

Anne Negård, medveileder, MD, førsteamanuensis, Ahus, UiO

Milada Cvancarova Småstuen, førsteamanuensis, biostatistiker, Oslo Met, LDS, OUS

Bjørn Moum, MD, professor, OUS, UiO

Johannes R. Hov, MD, professor, OUS og UiO

Joachim Høg Mortensen, ph.d., Nordic Bioscience A/S, Danmark

Vibeke Andersen, MD, professor, universitetssykehus Sør-Danmark

Ida Frivold Glad, MD, ph.d.-stipendiat, LDS, Unger-Vetlesens Institutt.

Publikasjoner i 2020 ved forskningsgruppe for indremedisin

Asledottir T, Rehman R, Mamone G, Picariello G, Devold TG, Vegarud GE, et al. Ancestral wheat types release fewer celiac disease related t cell epitopes than common wheat upon ex vivo human gastrointestinal digestion. *Foods*. 2020;9::1-12.

Birkeland E, Gharagozlian S, Birkeland KI, Valeur J, Måge I, Rud I, et al. Prebiotic effect of inulin-type fructans on faecal microbiota and short-chain fatty acids in type 2 diabetes: a randomised controlled trial. *European Journal of Nutrition*. 2020;59:3325-38.

Bonsaksen T, Heir T, Skogstad L, Grimholt TK, Ekeberg Ø, Lerdal A, et al. Daily use of alcohol in the Norwegian general population: Prevalence and associated factors. *Drugs and alcohol today*. 2020.

Bonsaksen T, Skogstad L, Grimholt TK, Heir T, Ekeberg Ø, Lerdal A, et al. Substance use in the Norwegian general population: Prevalence and associations with disease. *Journal of Substance Use*. 2020.

Bragstad LK, Lerdal AV, Gay CL, Kirkevold M, Lee KA, Lindberg MF, et al. Psychometric properties of a short version of Lee Fatigue Scale used as a generic PROM in persons with stroke or osteoarthritis: assessment using a Rasch analysis approach. *Health and Quality of Life Outcomes*. 2020;18:1-8.

Brunner-La Rocca H-P, Peden CJ, Soong J, Holman PA, Bogdanovskaya M, Barclay L. Reasons for readmission after hospital discharge in patients with chronic diseases- Information from an international dataset. *PLOS ONE*. 2020;15(6):0.

Dahl EH, Zahid H, Aslam K, Jafri W. Leaving no one behind: Towards equitable global elimination of hepatitis C. *Journal of Global Health*. 2020;10:010308(1):1-4.

El-Salhy M, Valeur J, Hausken T, Hatlebakk JG. Changes in fecal short-chain fatty acids following fecal microbiota transplantation in patients with irritable bowel syndrome. *Neurogastroenterology and Motility*. 2020;33(2).

Farup PG, Valeur J. Changes in Faecal Short-Chain Fatty Acids after Weight-Loss Interventions in Subjects with Morbid Obesity. *Nutrients*. 2020;12(3):12.

Fløystad HK, Berild JD, Brandsæter BJ, Vestrheim DF, Berild D, Holm AM. Gastrointestinal symptoms in invasive pneumococcal disease: A cohort study. *BMC Infectious Diseases*. 2020;20:8.

Fretheim HH, Chung BK, Didriksen H, Bækkevold ES, Midtvedt Ø, Brunborg C, et al. Fecal Microbiota Transplantation in Systemic Sclerosis: A Double-Blind, Placebo-Controlled Randomized Pilot Trial. *PLOS ONE*. 2020;15:e0232739(5):1-14.

Gamboa D, Jørgenrud BM, Bryun EA, Vindenes V, Koshkina EA, Nadezhdin AV, et al. Prevalence of psychoactive substance use among acutely hospitalised patients in Oslo and Moscow: a cross-sectional, observational study. *BMJ Open*. 2020;10:e032572(9):1-15.

Gelpi M, Vestad B, Hansen SH, Holm K, Drivsholm N, Götz A, et al. Impact of human immunodeficiency virus-related gut microbiota alterations on metabolic comorbid conditions. *Clinical Infectious Diseases*. 2020;71(8):e359-e67.

Haukeland JW, Småstuen MC, Pålsson PP, Ismail M, Zbigniew K, Jørgensen KK, et al. Effect of gender on mortality and causes of death in cirrhotic patients with gastroesophageal varices. A retrospective study in Norway. *PLOS ONE*. 2020;15(3):1-16.

Helsingen LM, Zeng L, Siemieniuk RAC, Lytvyn L, Vandvik PO, Agoritsas T, et al. Establishing thresholds for important benefits considering the harms of screening interventions. *BMJ Open*. 2020;10:e037854(12):1-9.

Henriksen C, Thoresen BL, Fjølset B, Lorentzen SCS, Balstad TR, Ottery F, et al. Linguistic and content validation of the translated and culturally adapted PG-SGA, as perceived by Norwegian cancer patients and healthcare professionals. *Clinical Nutrition ESPEN*. 2020;38:178-84.

Hoel HB, Heggelund L, Reikvam DH, Stiksrud B, Ueland T, Michelsen A, et al. Elevated markers of gut leakage and inflammasome activation in COVID-19 patients with cardiac involvement. *Journal of Internal Medicine*. 2020:9.

Hoel HB, Ueland T, Hove-Skovsgaard M, Hartling HJ, Gelpi M, Benfield T, et al. Soluble T-Cell Immunoglobulin Mucin Domain-3 Is Associated With Hepatitis C Virus Coinfection and Low-Grade Inflammation During Chronic Human Immunodeficiency Virus Infection. *Open Forum Infectious Diseases*. 2020;29(7).

Hoel HB, Ueland T, Knudsen A, Kjær A, Michelsen A, Sagen EL, et al. Soluble Markers of Interleukin 1 Activation as Predictors of First-Time Myocardial Infarction in HIV-Infected Individuals. *Journal of Infectious Diseases*. 2020;221(4):506-9.

Klepp PC, Brackmann S, Småstuen MC, Høivik ML, Hovde Ø, Henriksen M, et al. Risk of colorectal cancer in a population-based study 20 years after diagnosis of ulcerative colitis: results from the IBSEN study. *BMJ open gastroenterology*. 2020;7:6.

Kristensen VA, Småstuen MC, Høivik ML, Moum B, Vatn MH. Serological antibodies and surgery in a population-based inception cohort of Crohn's disease patients - the IBSEN study. *Scandinavian Journal of Gastroenterology*. 2020

Soares JZ, Pettersen RR, Saltyte Benth J, Persson KET, Strobel C, Selbæk G, et al. Vitamin D Levels, APOE Allele, and MRI Volumetry Assessed by NeuroQuant in Norwegian Adults with Cognitive Symptoms. *Journal of Alzheimer's Disease*. 2020;70(1):311-21.

Steinsvik EK, Valeur J, Hausken T, Gilja OH. Postprandial symptoms in patients with functional dyspepsia and irritable bowel syndrome: relations to ultrasound measurements and psychological factors. *Journal of Neurogastroenterology and Motility*. 2020;26(1):96-105.

Tazmini K, Fraz M, Nymo SH, Stokke MK, Louch WE, Øie E. Potassium infusion increases the likelihood of conversion of recent-onset atrial fibrillation- A single-blinded, randomized clinical trial. *American Heart Journal*. 2020;221:114-24.

Temmesfeld M, Jakobsen RB, Grant P. Does a surgical helmet provide protection against aerosol transmitted disease? *Acta Orthopaedica*. 2020.

Yazdani M, Shahdavar A, Reppe S, Sapkota D, Vallenari EM, Lako M, et al. Response of human oral mucosal epithelial cells to different storage temperatures: A structural and transcriptional study. *PLOS ONE*. 2020;15:e0243914(12):1-17.

Legatmidler i 2020

Legat til Forskning ved Lovisenberg Diakonale Sykehus ble opprettet i 2009 og har som formål å yte midler til forskning og videreutdanning av ansatte ved Lovisenberg Diakonale Sykehus AS.

Forskningen vil også omfatte medisinske og helsefaglige samarbeidsprosjekter med bydelen og andre det er naturlig å samarbeide med. Midler fra legatet utlyses årlig i starten av desember med søknadsfrist 15. januar.

I 2020 ble det gitt støtte til 7 prosjekter i regi av ansatte ved Lovisenberg Diakonale Sykehus AS, fordelt på oppstartsmidler til ett ph.d.-prosjekt, videreføring av fire ph.d.-prosjekter, og driftsmidler til to pågående forskningsprosjekter.

Følgende prosjekter mottok støtte fra legatet i 2020:

<i>Søker</i>	<i>Tittel</i>
Unni Olsen	Development of a screening tool for predicting chronic pain and impaired physical function in total knee arthroplast
Ragnhild Elisabeth Monsen	Oral health in late-stage cancer: A forgotten aspect of patient care (ORAL-HAC).
Jelena Zugic Soares	Vitamin og hjernefunksjoner - Delprosjekt 1 og 2
Petra Larsson	Physical fitness, physical activity, and fatigue after stroke
Ane Kristine Finbråten	Opportunistic Treatment of Hepatitis C virus Infection (OPPORTUNI-C)
Christine Råheim Borge	Optimizing health literacy in cancer follow-up (OpHealth Cancer)
Sjur Reppe	Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekylærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi

Avlagte doktorgrader utgått fra LDS i 2020

Anita Tollisen, Patient-reported outcomes and medication satisfaction in adults with juvenile idiopathic arthritis.

Steinar Traae Bjørkhaug, Alcohol-related alterations of the gut microbial flora.

Cecilie Piene Schrøder, Treatment of Type II SLAP lesions of the shoulder.

Mattias Erik Victor, Patient characteristics and factors associated with post-treatment work participation in a Norwegian return to work programme for common mental disorders.

Anita Tollisen forsvarte sin doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo, 3. mars 2020

Patient-reported outcomes and medication satisfaction in adults with juvenile idiopathic arthritis

Summary

Juvenile idiopathic arthritis (JIA) is a chronic rheumatic disease. The severity and disease course are highly variable and JIA can be a life-long disorder.

The aims of this study were to assess patient-reported outcomes in adults with JIA regarding pain, physical disability and health-related quality of life (HRQOL), examine longitudinal changes and predictors of these outcomes, and explore treatment satisfaction with and adherence to medication in patients currently treated with disease-modifying antirheumatic drugs (DMARDs).

Two cohorts of patients were included in the study. 96 patients (previously assessed each 6 months for 3 years at early disease course) were reassessed 19 years after disease onset and 176 patients (previously assessed after 15 and 23 years of disease duration) were reassessed after 30 years. Controls were recruited from the general population.

In both cohorts, patients had lower physical HRQOL than controls and almost half of patients reported some physical disability. After 19 years patients also had more pain than controls. Patients' levels of wellbeing and physical HRQOL deteriorated during the longitudinal follow-ups after 15, 23 and 30 years, while fatigue and proportion with physical disability increased from 3 to 19-year follow-up.

Patients on DMARDs (n=52) 19 years after disease onsets were more satisfied with biological drugs than with methotrexate, and 46% reported low medication adherence. Low medication satisfaction was associated with lower physical HRQOL.

Pain, physical disability, fatigue, low wellbeing and active joints predicted unfavourable patient-reported outcomes. Late pain recovery at early disease course, predicted more pain, physical disability and lower HRQOL after 19 years.

Our findings suggest that JIA has a detrimental effect on health-related outcomes. Information about long-term consequences of JIA and patients' medication experiences may increase health-care professionals' understanding of the burden of JIA.

Barneleddgikt fra pasientperspektiv

Avdeling

Medisinsk klinikk/ Revmatologisk avdeling, Rikshospitalet

Finansiering

Extrastiftelsen (søkt via Norsk Revmatikerforbund)

Prosjektleder

Berit Flatø, OUS Rikshospitalet

Prosjektdeltakere

Anita Tollisen, ph.d.-stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Anne Marit Selvaag, OUS
Rikshospitalet

Anners Lerdal, Lovisenberg

Anita Tollisen disputerte 3. mars 2020 ved Universitetet i Oslo

Steinar Traae Bjørkhaug forsvarte sin doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo, 8. september 2020

Alcohol-related alterations of the gut microbial flora/ Sammenhenger mellom alkoholbruk, tarmflora og immunsystemet

Sammendrag

Alkoholbruk er forbundet med økt risiko for sykdom, og tilstander som leversykdom, kreft og psykisk sykdom forekommer hyppigere hos mennesker med høyt alkoholforbruk. Ved siden av de direkte skadelige effektene fra alkoholinntaket, kan deler av den økte sykdomstendensen ha sammenheng med aktivering av immunsystemet, som igjen kan påvirkes av tarmfloraen.

Tarmfloraen har i en normal og frisk situasjon en bakteriesammensetning som bidrar til å holde nede betennelsesnivået i tarmen. Dette forhindrer også at bakterieprodukter lekker over i blodbanen og øker betennelsesprosesser andre steder i kroppen. Tarmflora-endringer antas gjennom slike mekanismer å være involvert i en rekke forskjellige sykdomsprosesser, både lokalt i tarmen, og i øvrige organer i kroppen.

I sin avhandling Alcohol-related alterations of the gut microbial flora har Steinar Traae Bjørkhaug undersøkt mulige sammenhenger mellom alkoholbruk, tarmflora, immunsystemet, symptomer og organfunksjon, gjennom å sammenligne pasienter med høyt alkoholforbruk med en kontrollgruppe av pasienter med lavt alkoholforbruk.

I gruppen med pasienter med høyt alkoholforbruk ble det i avføringsprøver funnet høyere andel bakterier med egenskaper som kan bidra til økt betennelse i tarmen og andre deler av kroppen. I tillegg ble det funnet lavere nivå av betennesedempende bakterier. Ved undersøkelser av blodprøver ble det funnet høyere nivåer av signalmolekyler som bidrar til økt betennelsesaktivitet generelt i kroppen, hos pasientene med høyt alkoholforbruk. Pasientene med høyt alkoholforbruk hadde også mer psykiske symptomer enn kontrollgruppen.

Funnene fra denne studien bekrefter tidligere funn fra lignende studier, og antyder at endringer i tarmfloraen kan være en medvirkende faktor til økt sykdomsforekomst hos pasienter med høyt alkoholforbruk, noe som kan få betydning for hvordan alkoholrelatert sykdom bør behandles i fremtiden.

Avdeling

Klinikk for medisin

Finansiering

Forskningsavdelingen

Prosjektleder

Jørgen Valeur

Prosjektdeltakere fra Lovisenberg:

Steinar Traae Bjørkhaug, ph.d.-stipendiat, (bildet)

Viggo Skar

Gunn Helen Malmstrøm

Jennifer Fiennes

Anita Tollisen

Eksterne:

Jørgen Gustav Bramness

Tore Midtvedt

Christine Henriksen

Stine Malvik

Håvard Aanes

Sudan Prasad Neupane

Asle W Medhus

Involverte forskergrupper:

Symptomer og HR livskvalitet

Translasjonsforskning: biomarkører

og molekylærgenetikk

Unger-Vetlesens institutt, LDS.

Eksternt samarbeid:

Institutt for klinisk medisin / SERAF, UiO

OUS Rikshospitalet

Institutt for medisinske basalfag / Seksjon for klinisk ernæring, UiO.

**Steinar Traae Bjørkhaug disputerte
8. september 2020 ved
Universitetet i Oslo**

Cecilie Piene Schrøder forsvarte sin doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo, 6. mars 2020

Treatment of Type II SLAP lesions of the shoulder

Summary

Background: Discussion of the clinical importance and treatment of type II SLAP lesions has a history spanning more than 25 years. Retrospective, level IV studies showed promising results, but there was a definite lack of high-level evidence.

Aims: Our first aim was to evaluate the results after isolated type II SLAP repair. As 10% of these patients presented with a paralabral cyst, our second aim was to assess whether the cyst would resolve after isolated labral repair. Our third aim was to evaluate in a high-level study, the efficacy of labral repair, biceps tenodesis and placebo surgery.

Material and methods: In our first study, 107 patients with an isolated SLAP II lesion treated with labral repair were followed for 5 years. Based on the results and discussion of this study, we designed and conducted a randomized controlled trial. Three groups were compared and followed for 2 years; 40 patients in the labral repair group, 39 patients in the tenodesis group and 39 in the sham group. Two cohorts of patients with a SLAP tear and a symptomatic spinoglenoid cyst were also followed. The first study included 42 patients and the second included 47 patients, and all had magnetic resonance imaging postoperatively.

Results and conclusion: The results of the prospective cohort study suggested good long-term results after SLAP repair. The two cohorts on labral repair in patients with a SLAP lesion and a concomitant symptomatic cyst suggests that labral repair leads to cyst resolution and significant pain relief. Labral repair, biceps tenodesis and sham-surgery for patients with type II SLAP lesions all yield significant improvement both objectively and subjectively. However, surprisingly, there were no significant differences between the groups in the population studied. The sample was not large enough to perform sub-group analysis, but the fact that surgical treatment was no better than sham treatment, leads us to question the role of operative treatment in this patient group.

Avdeling

Ortopedisk avdeling

Finansiering

Helse Sør-Øst

Intern finansiering

Prosjektleder

Cecilie Piene Schrøder

Prosjektdeltakere

Olav Reikerås, overlege, ph.d.

Ortopedisk avdeling, OUS

Jens Ivar Brox, ph.d., Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering OUS

Øystein Skare, fysioterapeut, ph.d., LDS

Petter Mowinckel, forsker 3, Barnemedisinsk avdeling OUS

Kirsten Lundgreen, ortoped, ph.d., LDS

Rune Kvakestad, LDS

Cecilie Piene Schrøder disputerte 8. mars 2020 ved Universitetet i Oslo

Mattias Erik Victor forsvarte sin doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo, 17. september 2020

Patient characteristics and factors associated with post-treatment work participation in a Norwegian return to work programme for common mental disorders

Summary

Common mental disorders (CMDs), such as depression and anxiety, account for a large proportion of sickness absence (SA) in many countries. In recent years, interventions have been developed to facilitate return to work (RTW) after SA caused by mental disorders. After such interventions, the number of participants returning to work varies, and the factors associated with RTW are not fully understood. It is also not clear whether patients in Norwegian RTW programmes differ from patients in regular health care services.

The overall aim of this thesis was to study patients treated in a RTW programme for CMDs, to identify patient characteristics and factors associated with RTW. Patients answered self-report questionnaires, and therapists reported on patient health status and treatment content.

Patients in the RTW clinic reported lower levels of psychological distress relative to patients in a regular outpatient clinic. There was no difference in health-related quality of life.

At the end of treatment, the number of patients at the RTW clinic with full work participation had increased, and there were improvements in symptoms, work ability, expectations of future work ability and self-efficacy. Higher baseline work ability and positive expectancy of future work ability, no history of psychiatric treatment and higher focus on RTW in treatment were associated with successful RTW at the end of treatment.

At the 6-month follow-up after treatment had ended, there were small further improvements in work ability and self-efficacy. High occupational status and higher work ability at the end of treatment were associated with successful RTW at the 6-month follow-up.

In RTW interventions for patients with CMDs, assessing work ability and expectations of RTW at the beginning of treatment is recommended. It is also recommended that treatment be focused not only on symptom-relief but also on improving work ability and actual RTW.

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering

Intern (DPS)

Prosjektleder

Bjørn Lau,
forskningsrådgiver/professor,
Lovisenberg/Universitetet i Oslo

Prosjektdeltakere

Torleif Ruud, professor e.m.
Universitetet i Oslo
Mattias Victor, ph.d.-stipendiat,
Lovisenberg DPS
Annars Lerdal,
forskningsjef/professor II,
Lovisenberg/Universitetet i Oslo

Mattias Erik Victor disputerte 17. september 2020 ved Universitetet i Oslo

Lovisenberg Diakonale Sykehus AS

Eies av de diakonale stiftelsene Diakonova og Diakonissehuset Lovisenberg. Sykehuset drives med et ideelt formål og har langsiktig avtale med Helse Sør-Øst RHF.

Sykehuset finansierer en del forskningsprosjekter direkte via klinikkens budsjett. Utover dette er forskningsprosjektene ved sykehuset finansiert av midler fra Norges forskningsråd, Helse Sør-Øst RHF, Stiftelsen DAM, Nasjonalforeningen for folkehelsen og Lovisenberg Diakonale Sykehus sitt forskningslegat.

Ønsker du å gi en gave til forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus?

Forskningslegatet bygges opp av bevilgninger fra sykehuset og gaver fra personer som ønsker å støtte forskningen ved sykehuset. Gaver til sykehusets Forskningslegat er viktige bidrag til vår kliniske forskning og utviklingen av bedre behandlingstilbud. Gaver til Forskningslegatet gir rett til skattefradrag.

Vi takker alle som har gitt gaver til legatet i året som har gått!
For nye givere opplyser vi om kontonummeret: 3000.31.26648.

Dersom du ønsker **skattefradrag** må du i tillegg merke innbetalingen med navn og adresse, og godkjenner da at vi innhenter fødselsnummer (eller organisasjonsnummer) og sender opplysningene til skattemyndigheten sammen med beløpet du har gitt til oss. Du vil få tilsendt kopi av årsoppgaven til din postadresse. Mer informasjon finner du på sykehusets internettside under «Gaver».

